

**Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút**

**Edícia: Porovnávacie analýzy
14/2025**

Predchádzajúce pranie v medicínskom práve

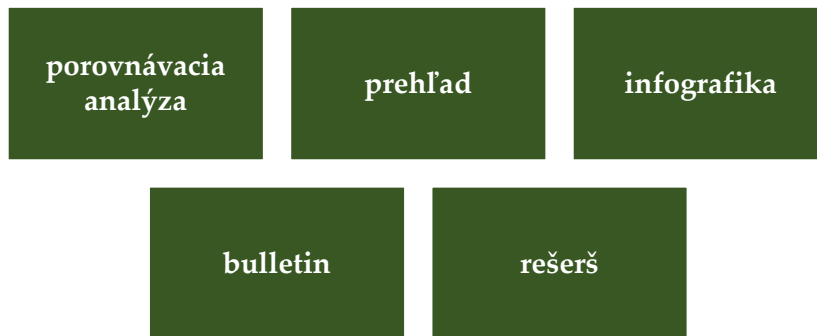
Helena Latáková

**Bratislava
máj 2025**

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Predchádzajúce pranie v medicínskom práve

Anotácia

Analýza sa zaoberá inštitútom vopred vysloveného prania pacienta na základe článku 9 Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne (1997). Jej cieľom je porovnať vnútroštátnu legislatívu členských štátov Európskej únie s prihliadnutím na formálne náležitosti predchádzajúcich prianí, ich záväznosť a postupy, ktoré musí zdravotný pracovník vo vzťahu k rešpektovaniu autonómie pacienta dodržiavať.

Kľúčové slová

zdravotníctvo, pacient, práva pacienta, predchádzajúce pranie, predchádzajúce pokyny

Previously expressed wishes in medical law

Annotation

The analysis deals with the patient's previously expressed wishes based on Article 9 of the Convention on Human Rights and Biomedicine. Its aim is to compare the national legislation of the European Union Member States regarding the formal requirements of advance directives, their binding nature and the procedures that a healthcare professional must follow in relation to respecting the patient's autonomy.

Keywords

healthcare, patient, patient's rights, previously expressed wishes, advance directives

Vypracovala: JUDr. Helena Latáková, odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál slúži najmä pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

1. Úvod	5
1.1 Situácia na Slovensku.....	6
2. Prehľad	7
2.1 Belgicko.....	7
2.2 Česko	9
2.3 Dánsko.....	10
2.4 Estónsko.....	11
2.5 Fínsko	13
2.6 Francúzsko.....	14
2.7 Holandsko.....	15
2.8 Írsko	17
2.9 Litva.....	18
2.10 Lotyšsko	19
2.11 Luxembursko	20
2.12 Maďarsko.....	21
2.13 Nemecko	22
2.14 Portugalsko.....	23
2.15 Rakúsko.....	24
2.16 Slovinsko.....	25
2.17 Španielsko.....	26
2.18 Taliansko.....	28
3. Záver	29
3.1 Vnútroštátna legislatíva PP	29
3.2 Inštitút PP a postup vyhotovenia.....	30
3.3 Závaznosť PP.....	32
3.4 Plná moc na presadzovanie PP a zástupca pacienta	33
3.5 PP a resuscitácia (DNR)	34
4. Zdroje	35

1. Úvod

Podľa [dôvodovej správy](#) k *Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne* k čl. 9 (otvorenému na podpis v apríli 1997) sa v prípadoch, keď osoba stratí schopnosť vyjadriť svoj súhlas so zákrokom alebo ho odmietnuť, má zohľadniť jej predchádzajúce pranie. Jeho zohľadnenie je základom rešpektovania autonómie pacienta a práva na sebaurčenie, ktoré predstavujú kľúčové hodnoty v modernom zdravotníctve. Avšak, hoci je dôležité rešpektovať želanie pacienta, automaticky to neznamená jeho absolútnu záväznosť. Lekár je povinný zvážiť aj ďalšie okolnosti, ako sú zdravotný stav, aktuálna schopnosť pacienta rozhodovať sa alebo možné riziká spojené so zákrokom. Ako sa s tým vysporiada lekár, závisí tiež od možností a nástrojov, ktoré mu legislatíva na tento účel poskytuje.

Hoci *Dohovor o ľudských právach a biomedicíne* nadobudol platnosť vo väčšine štátov EÚ (17), niektoré z nich ho neratifikovali (*Holandsko, Luxembursko, Poľsko, Švédsko a Taliansko*), či dokonca ani [nepodpísali](#) (*Belgicko, Írsko, Malta, Rakúsko a Nemecko*). To ale niektorým z nich nebráni uplatňovať vnútroštátnu úpravu, ktorá významne prispieva k výkonu práva na ochranu osobnosti a súkromie pacienta.

V analýze sa venujeme vybraným členským štátom EÚ a porovnaniu nimi definovaného predchádzajúceho prania. Nevynechávame ani právne úpravy týkajúce sa aktívnej eutanázie, ktorá je v niekoľkých členských štátoch EÚ povolená. Ako východiskovú, hneď v úvode analýzy, zaraďujeme situáciu na Slovensku.

V texte, i napriek rozličným pojmom v národných legislatívach, používame **jednotný pojem predchádzajúce pranie** (ďalej tiež „**PP**“), ktoré vyplýva z oficiálneho prekladu *Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne* do slovenského jazyka.

1.1 Situácia na Slovensku

Dohovor o ľudských právach a biomedicíne nadobudol na Slovensku platnosť 1. decembra 1999. Hoci je medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR, ktorá **má prednosť pred zákonmi** Slovenskej republiky, podrobná úprava čl. 9 Dohovoru [absentuje](#).

V zásade je povinnosť ho aplikovať, avšak legislatíva bližšie nerozvádza, za akých podmienok a kedy má byť PP záväzná, prípadne aká má byť jeho forma. Objavujú sa tak problémy s výkladom, niekedy súvisiace s následkami konania zdravotníckych pracovníkov hraničiaceho s trestným postihom (napr. [trestný čin](#) neposkytnutia pomoci, vraždy, úkladnej vraždy, účasti na samovražde). „Nemožno opomenúť ani **Etický kódex zdravotníckeho pracovníka**. Ten výslovne označuje eutanáziu a asistovanú samovraždu (suicídium) ako neprípustné. Na druhej strane Slovenská republika... v právnej úprave prostredníctvom inštitútu informovaného súhlasu v podstate akceptuje realizáciu pasívnej formy eutanázie – vtedy, keď kompetentný pacient (t. j. plne spôsobilý pacient) odmietne liečbu.“¹

Vychádzajúc z [Charty práv pacientov](#) má pacient právo zúčastňovať sa procesu zdravotnej starostlivosti, spolurozhodovať o jej poskytovaní a liečení, a má právo na takú zdravotnú starostlivosť, ktorá sa vyznačuje vysokou profesionálnou úrovňou, využívaním modernej techniky, ale aj dôstojným, etickým a humánnym prístupom. V prípade nevyliciteľne chorých a umierajúcich zdôrazňuje, že pacient má nárok na dôstojné rešpektovanie písomnej žiadosti **nebyť resuscitovaný** alebo **odmietnuť aplikáciu liečebných zákrokov a postupov**. Ak pacient napriek náležitému vysvetleniu odmieta potrebnú zdravotnú starostlivosť, lekár si od neho vyžiada vyjadrenie o jeho odmietnutí v písomnej alebo v inak preukázateľnej forme.

Z pohľadu práva je **inštitút PP legítimný**, avšak proces jeho uplatnenia podľa lekárskej i právnickej obce vyvoláva na Slovensku praktické problémy. Rozpracovanie vnútroštátnej úpravy by podporilo nespochybniteľnosť tohto inštitútu a právnu istotu pri jeho vykonávaní.

Vzhľadom na absentujúcu úpravu, pokiaľ je daný čas na rozhodovanie, odporúča sa lekárom rozhodovať v kolektíve (a nie samostatne) alebo sa obrátiť na etickú komisiu. Pacient by mal mať zhotovené PP v písomnej forme (riadne sa v ňom identifikovať, vymedziť rozsah zákrokov dostatočne konkrétne, napr. konzultovať vec aj s lekárom, osvedčiť podpis) a o jeho obsahu informovať príbuzných. Záväznosť však zostáva naďalej otázná.²

Pre účely prípadného koncipovania návrhu právneho predpisu v podmienkach Slovenskej republiky odporúčame článok Laciakovej, Kováča a Moravanského na tému **Predchádzajúce pranie a pranie nebyť resuscitovaný v právnom poriadku Slovenskej republiky**.³

¹ Medipravník.sk: Majú Slováci právo na smrť alebo ako sa na eutanáziu pozerá právo? Dostupné na: <https://www.medipravnik.sk/pravne-clanky/maju-slovaci-pravo-na-smrt-alebo-ako-sa-na-eutanaziu-pozera-pravo-286/>

² Parafrazovaný rozhovor: Medicínsky závet alebo predchádzajúce pranie. Dostupné na: <https://www.tvdoktor.sk/video/1080-medicinsky-zavet-alebo-predchadzajuce-pranie-pacienta/>

³ Viac na internetovom odkaze: <https://www.solen.sk/storage/file/article/f903dbad1527526b79e99aa95e3de57b.pdf>

2. Prehľad

2.1 Belgicko

la déclaration anticipée

→ § 8 zákona o právach pacientov a § 4 zákona o eutanázii

Legislatíva: [zákon o právach pacientov](#), [zákon o eutanázii](#) a [kráľovský dekrét](#) z roku 2007

PP o liečbe

Toto PP sa nazýva aj *negatívne*; ide o vyhlásenia, v ktorých pacient uvádza, že *si neželá podstúpiť všetky/niektoré vyšetrenia*⁴ (týka sa konkrétneho postupu v prípade, ak by nebol schopný uplatniť svoje práva).

Zdravotnícky pracovník *zohľadňuje* PP *a v prípade, že nemá pochybnosti, je ním viazaný*. Ak pacient uviedol, že odmieta konkrétny zásah, zdravotnícky pracovník mu vyhovie, ak ho pacient neodvolá. Ak v naliehavej situácii panuje neistota ohľadom skutočného želania pacienta, alebo nie je prítomná žiadna osoba, ktorá pacienta zastupuje, každý potrebný zásah zdravotníckeho pracovníka sa vykoná okamžite v najlepšom záujme pacienta. Zdravotnícky pracovník to zaznamená do zdravotného záznamu.

PP je platné na *dobu neurčitú*, *no neregistruje sa*, preto je potrebné ho nosiť so sebou a prípadne poskytnúť kópiu lekárovi, zástupcovi alebo príbuzným.

Keďže neexistuje žiadny oficiálny formulár, rôzne organizácie poskytujú jeho [vzor](#). Na žiadosť pacienta alebo zdravotníckeho pracovníka sa odmietnutie alebo odvolanie súhlasu uvedie *písomne buď v papierovej alebo elektronickej podobe, a priloží sa k spisu pacienta*. Zdravotnícky pracovník informuje pacienta o možných dôsledkoch odmietnutia alebo odvolania súhlasu a konzultuje s ním možné alternatívne zákroky.

PP o eutanázii

Každá *plnoletá osoba alebo spôsobilý „osamostatnený maloletý“*⁵ môže *písomne* pre prípad nemožnosti prejavíť svoje želanie v budúcnosti, vyhlásiť, aby lekár vykonal eutanáziu, ak:

- trpí vážnym a nevyliciteľným náhodným alebo patologickým stavom,
- je v bezvedomí,
- zdravotný stav je podľa súčasného stavu vedy nezvratný.

Vyhotoviť PP môže len osoba s bydliskom v Belgicku a číslom v národnom registri (štátna príslušnosť [nie je kritériom](#)). PP môže určiť jednu alebo viacero tzv. *dôveryhodných plnoletých*

⁴ Pozn. Definícia vyplýva z úvodných ustanovení zákona o právach pacientov: predbežné vyhlásenie je písomné zaznamenanie vôle pacienta v papierovej alebo elektronickej podobe v prípade, že sa pacient už nemôže rozhodnúť sám.

⁵ Pozn. Osamostatnený maloletý je osoba, ktorá má menej ako 18 rokov, ale na základe rozhodnutia súdu pre mládež už nepodlieha autorite svojich rodičov. Viac tu:

https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/folder_euthanasie_fr.pdf

osôb zoradených podľa preferencie, ktorí informujú ošetrojúceho lekára o PP. Ošetrojúci lekár, konzultovaný lekár a členovia ošetrojúceho tímu nemôžu byť označení ako dôveryhodné osoby.

PP musí byť *zaznamenané v prítomnosti dvoch plnoletých osôb* (svedkov), z ktorých aspoň jedna nebude mať hmotný záujem⁶ na smrti pacienta, s uvedením dátumu a podpisov pacienta, svedkov, prípadne dôveryhodných osôb.⁷

Vzor je možné vyžiadať od miestnej samosprávy, od [FPS](#); je tiež na webovej stránke www.euthanasiedeclaration.be (sú tu spomenuté aj podrobnosti o tom, ako PP vyplniť).

Ak pacient nie je fyzicky trvalo schopný písať/podpisovať, môže za neho vyhotoviť PP dospelá osoba podľa jeho výberu, ktorá nemá hmotný záujem na smrti pacienta, za prítomnosti dvoch plnoletých svedkov, z ktorých aspoň jeden nemá hmotný záujem na jeho smrti. V PP sa potom uvedú dôvody, že pacient nemôže písať/podpisovať. PP musí spĺňať rovnaké formálne náležitosti, (len podpis pacienta nahradí podpis vybranej osoby). Lekárske potvrdenie o trvalej fyzickej neschopnosti je povinnou prílohou takéhoto PP. PP možno kedykoľvek upraviť alebo odvolať, je platné *na dobu neurčitú*.⁸

Kráľovský dekrét z roku 2007 určuje postupy týkajúce sa predkladania a uchovávaní PP prostredníctvom služieb *Národného registra*. Po vyplnení pacient PP predloží obci a úradník (matrikár) na obecnom úrade zašle prostredníctvom Národného registra oznámenie Spolkovej verejnej služby pre verejné zdravie, bezpečnosti potravinového reťazca a životné prostredie ([FPS](#))⁹. Lekár sa následne obráti na FPS s cieľom overiť, či pacient vyhotovil PP (má prístup aj prostredníctvom webovej aplikácie). V Belgicku je *možné (nie povinné) PP registrovať* (v tom prípade je pacient o PP povinný informovať lekára).

PP sa zohľadní len vtedy, ak je pacient v stave nezvratného bezvedomia a nie je schopný vyjadriť svoju vôľu. Lekár musí najprv konzultovať nezvratnosť zdravotného stavu pacienta s iným lekárom. Tento *konzultovaný lekár* si prečíta zdravotnú dokumentáciu a vyšetří pacienta. O svojich zisteniach napíše správu. Ak je v PP označená dôveryhodná osoba, ošetrojúci lekár ju informuje o výsledkoch konzultácie. Konzultovaný lekár musí byť nezávislý od pacienta, ako aj od ošetrojúceho lekára a musí byť kompetentný, pokiaľ ide o príslušnú diagnózu. Lekár prediskutuje PP aj s ošetrovateľským tímom, ak je s ním pacient v pravidelnom kontakte, s dôveryhodnou osobou a s príbuznými určenými dôveryhodnou osobou. Všetky úkony vrátane správy konzultovaného lekára sa pravidelne zaznamenávajú do zdravotnej dokumentácie pacienta.

⁶ Pozn. Za hmotný záujem možno považovať majetkový prospech zo smrti osoby.

⁷ Pozn. Na vyplnenie sú v praxi potrebné údaje o pacientovi: meno, priezvisko dátum narodenia, číslo v národnom registri; údaje dvoch svedkov: meno, priezvisko, dátum a miesto narodenia, adresu, ale aj ID číslo (teda 11-miestne číslo na zadnej strane preukazu totožnosti). Viac: <https://www.legacio.be/guides/anticiper-declarations-volonte/declaration-anticipee-euthanasie>

⁸ Pozn. Kedysi bolo platné 5 rokov, zmenila to novela zákona z roku 2020; na PP podané pred 2. aprílom 2020 platí 5-ročná doba a pacient musí zabezpečiť, aby sa jeho PP po uplynutí doby opätovne potvrdilo, na PP podané od 2. apríla 2020 už platí neobmedzená platnosť.

⁹ Najčastejšie otázky:

https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/dae_faq_fr.pdf

2.2 Česko

dříve vyslovené přání

→ § 36 zákona o zdravotných službách

Legislatíva: [zákon o zdravotných službách](#), [Občiansky zákonník](#) (§ 38 a nasl.: predbežné prehlásenie)

PP musí mať *písomnú formu*. Môže ho spísať len *plnoletá a plne svojprávna osoba*. Nemôže ho spísať zákonný zástupca za dieťa ani za osobu s obmedzenou svojprávnosťou, takéto PP nebude brať lekár do úvahy. Môže mať dve podoby:

- *PP spísané pacientom samostatne*: vyžaduje sa úradne overený podpis a poučenie lekárom¹⁰ o dôsledkoch (buď všeobecným alebo špecializovaným v odbore, s ktorým PP súvisí); alebo
- *PP zapísané do zdravotnej dokumentácie*: vyžaduje sa podpis pacienta, zdravotníckeho pracovníka a svedka (tu odpadá podmienka overeného podpisu).

Ak pacient nemá spísané PP, prípadne jeho PP danú situáciu nerieši, prechádza rozhodovaním o zdravotnej starostlivosti na jeho blízky v rámci tzv. [zástupného rozhodovania](#). Takýto zástupca môže udeliť (ne)súhlas so zásahom do integrity pacienta, len ak to slúži na priamy prospech zastúpeného (udržanie alebo zlepšenie stavu). Podľa § 33 zákona o zdravotných službách si pacient môže zvoliť inú osobu, ktorá bude informovaná o jeho zdravotnom stave a bude rozhodovať o navrhovanej liečbe. Možno ju určiť v PP, iným predbežným vyhlásením alebo plnou mocou.¹¹

PP je možné kedykoľvek zrušiť a *nemá časovo obmedzenú platnosť* (zákonom pôvodne stanovená platnosť 5 rokov bola zrušená nálezom Ústavného súdu ČR, podľa ktorého nie je zlučiteľné s právom pacienta podľa čl. 9 Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne, aby na jeho skôr vyslovené pranie nemohol byť braný ohľad kvôli uplynutiu určitej doby platnosti, pokiaľ nebude mať tento pacient súčasne skutočnú možnosť toto pranie svojím prejavom vôle obnoviť).

PP nemusí byť absolútne záväzné, no pre jeho nerešpektovanie musia existovať zákonné dôvody. Poskytovateľ zdravotných služieb [berie PP na zreteľ](#) vtedy, *ak ho má k dispozícii*, a to za podmienky, že *nastala predvídateľná situácia*, ku ktorej sa PP vzťahuje, a pacient je v takom stave, že *nie je schopný* vysloviť nový súhlas či nesúhlas. PP *nemožno rešpektovať*, ak:

- nabáda k takým postupom, ktorých výsledkom je aktívne spôsobenie smrti,
- by jeho splnenie mohlo ohroziť iné osoby,
- boli v čase, keď poskytovateľ nemal k dispozícii skôr vyslovené želanie, začaté také zdravotné výkony, ktorých prerušenie by viedlo k aktívnemu spôsobeniu smrti.

Lekár *nemusi* PP *rešpektovať*, ak od doby jeho vyslovenia došlo v poskytovaní zdravotných služieb, ku ktorým sa toto pranie vzťahuje, k takému vývoju, že možno dôvodne predpokladať, že pacient by vyslovil súhlas s ich poskytnutím. *Dôvody nerešpektovania* lekár zapisuje do

¹⁰ Pozn. Obsah poučenia nie je stanovený.

¹¹ Pozn. Keďže ide o rôzne formy právnych úkonov, ich formálne náležitosti budú iné. Viac napr. tu: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/drive-vyslovene-prani-predem-vysloveny-ne-souhlas-s-poskytnutim-lecby>

zdravotnej dokumentácie. Ak však PP spĺňa zákonom stanovené požiadavky, musí ho zdravotník brať vážne a má prednosť pred stavom núdze, kedy má zdravotník zachraňovať pacientov život.

Vzor alebo tlačivo neurčuje legislatíva, vzory zverejňujú napr. nemocnice na svojich internetových stránkach, kde informujú o možnosti zhotovenia PP.¹² Z právnej praxe by štandardizácia dokumentu mohla byť nápomocná.¹³

Želanie neresuscitovať – Do not resuscitate – DNR je možné upraviť v PP; či sa automaticky vezme do úvahy, závisí od obsahu PP, ktoré musí byť dostatočne konkrétne. PP o [odmietnutí resuscitácie](#) je časté, nasledujú výkony ako napojenie na dýchacie prístroje, výživová sonda, dialýza, chemo- a rádioterapia. [Môže](#) v ňom byť formulované aj želanie mať v posledných dňoch života poskytnutú skôr adekvátnu liečbu na mieste a tíšenie bolesti než prevoz záchrannou službou do nemocnice.

[Rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. I. ÚS 1594/22](#) vo veci lekára, ktorý s ohľadom na diagnózu pacientky ju odmietol resuscitovať, a rodina sa domáhala náhrady nemajetkovej ujmy za spôsobenie usmrtenia blízkej osoby, stanovilo právnu a etickú otázku pri nepredlžovaní umierania (nemožno ho zlučovať s priamym usmrtením) a prispelo k upresneniu postupu, ktorý by mal lekár prerokovať v kolektíve zdravotníkov a riadne informovať pacienta a rodinu.

V Česku neexistuje **centrálne evidencie** PP. Dokonca ani lekár nemá povinnosť podrobne zisťovať, že pacient PP vyslovil, iba ak pacient lekárovi alebo záchranej službe takéto prianie odovzdal, prípadne ho vyslovil pri hospitalizácii. K vytvoreniu registra sa vyjadrilo v roku 2020 aj [Ministerstvo zdravotníctva ČR](#) s príslubom jeho zapracovania do [zákona o elektronizácii zdravotníctva](#). Pacientom sa odporúča umiestniť PP na viditeľnom mieste vo svojom bydlisku (nástenka, chladnička a pod.), informovať o tom svoje blízke osoby alebo zabezpečiť, aby mali k dispozícii kópiu PP na preukázanie.¹⁴

2.3 Dánsko

behandlingstestamenter¹⁵

→ § 26 zákona o zdravotníctve

Legislatíva: [zákon o zdravotníctve](#), [vyhláška o životných závetoch](#)

PP zaviedol zákon o právnom postavení pacientov. Pôvodné dva dôvody, pri ktorých si pacient neželá liečbu predlžujúcu život¹⁶:

¹² Napr. Krajská nemocnica Liberec. Dostupné na: <https://www.nemlib.cz/assets/uploads/2015/05/DVP-brozura-web.pdf>; alebo návrh dostupný na: <https://www.nemta.cz/wp-content/uploads/2014/10/D%C5%99%C3%ADve-vysloven%C3%A9-p%C5%99%C3%A1n%C3%AD.pdf>

¹³ Epravo: Informovaný súhlas pacienta a dříve vyslovená přání. Dostupné na: https://www.epravo.cz/top/clanky/informovany-souhlas-pacienta-a-drive-vyslovena-prani-116643.html#_ftn20

¹⁴ ARROWS, advokátska kancelária: Zákon, etika a nejistota: Dříve vyslovená přání ve zdravotnictví. Dostupné na: <https://www.arws.cz/novinky-v-arrows/zakon-etika-a-nejistota-drive-vyslovena-prani-ve-zdravotnictvi>

¹⁵ Pozn. Do roku 2019 tzv. životný závet. Tento pojem na niektorých miestach v legislatíve pretrváva (napr. vo vyhláške a § 26 zákona o zdravotníctve).

¹⁶ Pozn. Pod život predlžujúcou liečbou sa rozumie liečba, pri ktorej neexistuje vyhládka na vyliečenie, zlepšenie alebo zmiernenie stavu, ale iba na určité predĺženie života.

- (1) v situácii, keď neodvratne umiera,
- (2) v situácii, ak ochorenie, pokročilé oslabenie spôsobené starobou, úraz, zástava srdca alebo podobná situácia spôsobila takú vážnu invaliditu, že dotyčná osoba nebude trvalo schopná postarať sa o seba fyzicky ani mentálne,

zákon o zdravotníctve rozšíril o ďalší:

- (3) v situácii, keď liečba síce môže viesť k prežitiu, ale fyzické následky choroby alebo liečby sa hodnotia ako veľmi vážne a spôsobujúce útrapy.

PP má právo spísať každý, kto *dovršil 18 rokov* a nie je „v opatrovníctve inej osoby vo vzťahu k spôsobilosti na úkony týkajúcich sa zdravotného stavu“ (v praxi *nemá obmedzenú spôsobilosť na výkon práv týkajúcich sa zdravotného stavu*), pre prípad, ak by sa ocitol v stave, v ktorom už nemôže uplatňovať právo na sebaurčenie. Podľa zákona o zdravotníctve však zdravotník musí preveriť, či neexistuje liečba alebo nebude liečba existovať.

Zákon o zdravotníctve prízvukuje *záväznosť* PP. Najbližší príbuzní pacienta, opatrovník alebo zástupca nemôžu namietajú PP. Pacient však môže v PP stanoviť, že odmietnutie liečby predpokladá ich súhlas.

V Dánsku existuje [centrálny register](#) PP – [Dánsky úrad pre zdravotné údaje](#). Zriadilo ho ministerstvo vnútra a zdravotníctva, ktoré tiež stanovuje podrobné pravidlá týkajúce sa vyhotovenia, formy, registrácie a zrušenia; a poplatky za ich registráciu. PP sa vyhotovuje [elektronicky/digitálne](#) alebo [na formulári](#) vyhotovenom úradom. Ak pacient nie je schopný vyhotoviť PP digitálne/elektronicky, úrad umožní vyhotoviť PP iným spôsobom. Notár ani zdravotný pracovník nie sú pri vyhotovovaní potrební.

PP je možné kedykoľvek [zmeniť a zrušiť](#) (aj na to je určený formulár). Zmena je účinná od zápisu do registra alebo oznámením zdravotnému pracovníkovi. PP je *platný zaregistrovaním*; zákon *neurčuje dobu*, na akú je platný, iba dobu výmazu (po 1 roku od smrti osoby).

Postupy pre zdravotných pracovníkov štandardizuje [Usmernenie k odmietnutiu](#) a prerušeniu liečby predlžujúcej život a [Usmernenie k resuscitácii](#) a odmietnutiu pokusov o resuscitáciu. Usmernenie je podrobné, myslí na rôzne scenáre aktuálnej zdravotnej situácie pacienta a prípadného vývoja zdravotného stavu. V decembri 2023 bol zákon o zdravotnej starostlivosti doplnený o [článok 25a](#), ktorý umožňuje osobám, ktoré dosiahli vek 60 rokov a sú schopné sa o seba postarať, registrovať odmietnutie resuscitácie v prípade zástavy srdca. Toto odmietnutie nadobúda účinnosť po 7 dňoch od registrácie v centrálne určenom registri a môže byť kedykoľvek zrušené.

2.4 Estónsko

varem avaldatud või eeldatav tahe (patsienditestament)

→ § 767 zákona o záväzkovom práve

Legislatíva: [zákon o záväzkovom práve](#)

Ak je pacient v bezvedomí alebo inak neschopný vyjadriť svoju vôľu a nemá zákonného zástupcu alebo ho nie je možné zastihnúť, je poskytnutie zdravotnej starostlivosti povolené aj bez súhlasu

pacienta, ak je to v jeho záujme a zodpovedá *predtým zverejnenej alebo predpokladanej vôli* a neposkytnutie zdravotnej služby by okamžite ohrozilo život alebo značne poškodilo zdravie pacienta. Ak sú predpoklady zákona splnené a poskytovanie zdravotnej starostlivosti je naliehavé (v hraničných situáciách rozhoduje lekár, v praxi nesprávne rozhodnutie nie je známe), je lekár *povinný zisťovať* existenciu [PP](#)¹⁷ (napr. *prostredníctvom príbuzných pacienta*)¹⁸. Príbuzní pacienta musia byť informovaní o zdravotnom stave pacienta, poskytovaní zdravotnej starostlivosti a súvisiacich rizikách, ak je to za daných okolností možné.

Kvôli *veľmi všeobecnej dikcii* zákona sa v praxi vynárajú rôzne otázky:

- Vzhľadom na *oprávnený subjekt* ide najmä o to, či PP môžu vyhotoviť aj maloletí. Podľa Deklarácie práv pacienta musí byť maloletý zapojený do rozhodovacieho procesu v čo najväčšej možnej miere. Ak má názor maloletého význam, keď ho môže priamo vyjadriť, nemala by byť jeho právo na sebaurčenie menšie v prípade, keď už nie je schopný prejavíť svoju vôľu. Poskytovateľ zdravotnej starostlivosti môže prihliadať na rozhodnutie zákonného zástupcu, pričom ho posudzuje v záujme pacienta.
- Čo sa týka *obsahu*, je zrejmé len to, že nesmie nabádať na aktívnu eutanáziu, tá v Estónsku nie je povolená. V PP by malo byť presne uvedené, čo je alebo nie je žiaduce pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti (napr. resuscitácia, dialýza, výživová sonda).
- Keďže *neexistujú formuláre*, pri zhotovovaní môže pomôcť zdravotný pracovník, zákon to však nevyžaduje. Legislatíva nevyžaduje ani špecifickú formu, *nie je určená ani doba platnosti*. Odporúča sa však *uprednostniť notársky overené* PP. Realizácia je tiež problematická, zákon neurčuje, kde sa má PP uchovávať. Odporúča sa ho [odovzdať alebo oznámiť](#) poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti.

V rámci systému elektronického zdravia (Terviseportaal) môže jednotlivec zaznamenať niektoré PP týkajúce sa zdravotnej starostlivosti (*ale nie týkajúce sa resuscitácie*). Napríklad môže určiť zmocneného zástupcu na kúpu predpisovaných liekov, vyjadriť súhlas alebo nesúhlas s transfúziou krvi, súhlas s darovaním orgánov alebo buniek po smrti alebo so zanechaním svojho tela na vedecké účely. Okrem toho môže jednotlivec určiť svojich zástupcov so želanou mierou splnomocnenia.

Ministerstvo sociálnych vecí zaslalo rezortom žiadosť o vyjadrenie k [návrhu](#) zákona o konci života pacienta so zameraním na centrálny register (možnosť registrovať kompletne PP na portáli zdravia; predpokladaná zmena je začiatok roka 2026), kde bude umožnené doplniť svoje PP aj o pokyny týkajúce sa resuscitácie¹⁹. Keďže zatiaľ neexistujú mechanizmy zabezpečujúce lekárom včasný

¹⁷ Pozn. Na vôľu pacienta nepriamo poukazuje aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Estónska v súdnom konaní 3-1-1-63-00, podľa ktorého „*povinnosť získať súhlas pacienta na operáciu vyplýva z požiadavky na nedotknuteľnosť telesnej integrity*“. V uvedenom súdnom konaní sa lekár mylne spoliehal na súhlas pacienta, ktorý bol daný v minulosti na poskytnutie zdravotnej starostlivosti, hoci lekár poskytol službu neskôr a nezískal opätovne pacientov súhlas, aj keď na to mal možnosť.

¹⁸ Pozn. Za príbuzných považuje manžel/manželka, registrovaný partner, rodičia, deti, súrodenci pacienta. Za príbuzných sa môžu považovať aj iné osoby blízke pacientovi, ak je to spôsobené životnými podmienkami pacienta.

¹⁹ Informačný a komunikačný odbor Seimas: Regulácia práva na odmietnutie zdravotnej starostlivosti alebo lekárskej pomoci v členských štátoch Európskej únie. Dostupné na: https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=75498

prístup k PP, stále existuje riziko, že záchranári alebo lekári poskytnú nevyhnutnú pomoc pacientovi, a až neskôr sa zistí, že pacient si pral odmietnuť takúto pomoc. Pacient by sa teda mal postarať o šírenie dokumentu, napr. ho poskytnúť všeobecnému lekárovi alebo e-systému.

2.5 Fínsko

hoitotahto

→ zákona o postavení a právach pacientov

Legislatíva: [zákon o postavení a právach pacientov](#), [vyhláška o evidencii pacientov](#)

Pacienta je potrebné liečiť v súlade s jeho súhlasom. Ak dospelý pacient z dôvodu duševnej poruchy, mentálneho postihnutia alebo iného dôvodu nie je schopný rozhodovať o svojej liečbe, pred prijatím dôležitého rozhodnutia o liečbe je potrebné vypočuť jeho zákonného zástupcu, blízkeho príbuzného alebo inú blízku osobu, aby sa zistilo, aký spôsob liečby by najlepšie zodpovedal pacientovej vôli. Získanie jeho súhlasu podmieňuje liečbu pacienta. Ak zástupca nesúhlasí, takéhoto pacienta je potrebné, pokiaľ je to možné, liečiť v spolupráci s touto osobou iným lekársky akceptovateľným spôsobom (liečba podaná bez ohľadu na vôľu pacienta sa riadi ustanoveniami zákona o duševnom zdraví, zákona o prevencii závislostí, zákona o infekčných chorobách a zákona o osobitnej starostlivosti o osoby s mentálnym postihnutím); ak sa stanovisko nezíska, pacientovi sa poskytne liečba, ktorá sa považuje za najviac zodpovedajúcu jeho osobnému prospechu.

Názor nepľnoletého pacienta na liečebný postup sa musí preskúmať, ak je to možné vzhľadom na jeho vek a úroveň vývoja.

Pacientovi musí byť poskytnutá liečba potrebná na zabránenie ohrozeniu jeho života alebo zdravia (tzv. *urgentná liečba*), aj keď nie je možné získať súhlas pacienta z dôvodu bezvedomia alebo z iného dôvodu. Ak však pacient *predtým jednoznačne a kompetentne vyjadril svoju vôľu* k liečbe, pacientovi sa *nesmie poskytnúť liečba, ktorá je proti jeho vôli*.

PP je možné vyhotoviť v predstihu, *nie je stanovená doba jeho platnosti*. Vyhláška o evidencii pacientov tiež uvádza, ako možno v prípade potreby PP zmeniť alebo zrušiť. Ak pacient zadal svoju liečebnú vôľu na [MyKanta](#)²⁰, môže ju kedykoľvek upraviť a doplniť. Výhodou MyKanta je, že aktualizovaná verzia sa ukladá v reálnom čase a je okamžite dostupná pre poskytovateľa.

Vyhláška o evidencii pacientov stanovuje, že vôľa musí byť *písomná alebo musí byť pripojená k zdravotnej dokumentácii* (ak je vyhotovená ústne), pričom je potrebné zaznamenať, aký druh vysvetlenia bol pacientovi poskytnutý o účinku jeho vôle. Osoba by mala [konkretizovať](#) PP, napr. naznačiť okolnosti, za ktorých nechce byť resuscitovaná a nemá jej byť umelo predlžovaný život. Pacient nemôže požadovať liečbu, ktorá nie je lekársky opodstatnená. PP musí byť *datované, podpísané osobou*, ktorá ho vytvorila. Dôrazne sa *odporúčajú podpisy aspoň dvoch svedkov* (to

²⁰ Pozn. MyKanta je celoštátna online služba, prostredníctvom ktorej je možné nahliadať do vlastnej zdravotnej dokumentácie, údajov o sociálnej a zdravotnej starostlivosti občanov v zmysle zákona o elektronickom spracovaní údajov o klientoch v zdravotníctve a sociálnej starostlivosti.

však nie je povinné). Ústne predložená vôľa liečiť je [zaznamenaná v zdravotnej dokumentácii](#) ako súčasť proaktívneho liečebného plánu [na konci života].

[O existencii PP](#) je vhodné upovedomiť najbližšie osoby. Tieto je možné v PP určiť, aby konali alebo rozhodovali o záležitostiach súvisiacich s liečbou (je možné PP vnímať aj ako splnomocnenie na konanie v mene pacienta, ak spĺňa [náležitosti plnej moci](#) vyžadované predpismi).

Oficiálny [formulár PP nie je právnymi predpismi stanovený](#). Vzory možno nájsť napr. na webových stránkach *Národného inštitútu zdravia a sociálnej starostlivosti*, poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, [rôznych organizácií](#) alebo obcí. Je však možné, aby si PP koncipoval sám pacient. Obsah nie je potrebné konzultovať s právnikom ani lekárom.

Realizácia PP je ovplyvnená mnohými faktormi, závisí aj od toho, ako jasne a podrobne je PP vypracovaný a ako to ošetrojúci lekár interpretuje. Rozhodnutia ovplyvňujú aj názory príbuzných. Preto je ho potrebné vyhotoviť čo najkonkrétnejšie. Odmietnutie aktívnej liečby vyjadrenej v PP je pre odborníka a usmerňujúcich príbuzných [záväzné](#), pokiaľ neexistuje opodstatnený dôvod domnievať sa, že vôľa pacienta by sa po spísaní PP zmenila.

2.6 Francúzsko

les directives anticipées

→ článok L1111-11 zákonníka verejného zdravia

Legislatíva: [zákonník verejného zdravia](#)

Každá *plnoletá osoba* môže spísať PP v prípade, že jedného dňa nebude schopná vyjadriť svoje želanie. PP vyjadrujú želania osoby týkajúce sa konca života, ak ide o podmienky pokračovania, obmedzenia, zastavenia alebo odmietnutia liečby alebo lekárskeho zákroku. Kedykoľvek a akýmkoľvek spôsobom môže byť zmenené alebo zrušené. Môže byť vypracované podľa vzoru, ktorého obsah je stanovený dekrétom Štátnej rady a [Hlavného úradu pre zdravie](#).

V praxi je možné požiadať dvoch svedkov, vrátane [dôveryhodnej osoby](#), aby PP zhotovili. Tieto osoby musia potvrdiť, že dokument, napísaný jedným z nich alebo treťou stranou, vyjadruje želania pacienta. Poverenie musí obsahovať mená, priezviská, úroveň vzťahu k pacientovi a osvedčenie musí byť priložené k PP.

Ak sa na osobu vzťahuje ochranné opatrenie na zastupovanie, môže so súhlasom sudcu alebo tzv. rodinnej rady²¹, ak bola zriadená, vypracovať PP. Zástupca nie je oprávnený pri tejto príležitosti zastupovanému pomáhať ani ho zastupovať.²² Ak teda pacient nie je schopný vypracovať PP, lekársky tím bude informovať o želaniach dôveryhodnú osobu, rodinu alebo blízkych, následne sa spíšu do PP so súhlasom sudcu (alebo rodinnej rady) a oprávnenie bude súčasťou prílohy k PP.

²¹ Pozn. Ide o zhromaždenie rodičov alebo iných kvalifikovaných osôb, ktoré sú pod vedením sudcu kompetentné spolurozhodovať v sporoch o ochranu osoby a schvaľovania určitých dôležitých úkonov vykonávaných v mene osôb v opatrovníctve.

²² Service-Public.fr: Directives anticipées : dernières volontés sur les soins en fin de vie <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F32010>

O možnosti a podmienkach vypracovania PP musí pacienta [informovať](#) ošetrojúci *lekár*. PP musí byť *písomné, datované a podpísané*. Uvádza sa v ňom meno, priezvisko a miesto narodenia pacienta. Dokument môže byť napísaný rukou alebo elektronicky. Niektoré zariadenia poskytujú pacientom formulár. Na stránke verejnej služby sú k dispozícii **2 šablóny** s upravitelnými poľami v závislosti od toho, či je pacient aktuálne zdravý alebo trpí vážnou chorobou. [Použitie vzoru nie je povinné](#), iba odporúčané (vzor však zaručuje podmienku platnosti právneho úkonu stanoveného predpismi).

Prostredníctvom PP je možné pokračovať v liečbe, odmietnuť, obmedziť alebo zastaviť liečbu. Francúzske právo nepovoľuje asistovanú samovraždu ani eutanáziu.

Lekári povinne zisťujú existenciu PP. Pacientom sa odporúča, aby boli ľahko dostupné, informovali o nich lekára a blízkych, vrátane toho, kde sa PP nachádzajú (miesto uloženia); prípadne ich mať pri sebe, odovzdať poskytovateľovi alebo uložiť do systému [Môj zdravotný priestor](#) (zdieľaná zdravotná dokumentácia). Podmienka informovať o PP lekára a blízkych zostáva zachovaná.

PP sú pre lekára *záväznú* pri akomkoľvek rozhodnutí o vyšetrení, intervencii alebo liečbe, s výnimkou prípadov životne dôležitej núdze počas času potrebného na úplné posúdenie situácie a keď sa PP zdá byť zjavne nevhodné alebo nie je v súlade so zdravotnou situáciou. V takom prípade musí lekár rozhodnúť v tzv. kolégiu – rozhodnutie prijíma niekoľko lekárov, ktorí o prípade diskutujú. Po prijatí sa rozhodnutie zaznamená v zdravotnej dokumentácii. Upozorní sa na to [dôveryhodná osoba](#), ktorú určil pacient alebo, ak to nie je možné, rodina alebo blízki.

PP nemajú dobu platnosti, sú vyhotovované na *dobu neurčitú*. Je možné ich *kedykoľvek upraviť alebo zrušiť*. Do úvahy sa bude brať len najnovší dokument (napr. ak je to uvedené v zdravotnej dokumentácii alebo v elektronickom zdravotnom priestore).

Dekrét Štátnej rady prijatý po konzultácii s Národnou komisiou pre informačné technológie a občianske slobody definuje podmienky informovania pacientov, platnosti, dôvernosti a uchovávaní PP. Vedené sú *vo vnútroštátnom registri*, ktorý podlieha automatizovanému spracovaniu v súlade so zákonom o informačných technológiách. Pacientovi sa pravidelne zasiela pripomienka, že PP existujú a sú evidované v registri. S registráciou nie sú spojené poplatky.

2.7 Holandsko

levenstestament

→ § 60 a nasl. Splnomocnenia, Kniha 3, Občiansky zákonník a § 2 zákona o eutanázii

Legislatíva: Občiansky zákonník, [zákon o eutanázii](#)

Existujú tu [rôzne](#) typy PP, o odmietnutí liečby, DNR²³, eutanázii. V PP je možné určiť aj zástupcu, ktorá bude konať v mene pacienta a dokonca (neplatí pri eutanázii) určiť mu plnú moc na vyjadrenie súhlasu s liečbou. [Obsah PP nie je](#) upravený. Odporúča sa jasne spísať vôľu pacienta,

²³ Pozn. V Holandsku je možné objednať si [špeciálny odznak](#) DNR.

po **formálnej stránke uviesť meno a priezvisko, dátum a podpis**. Je vhodné upozorniť na existenciu PP lekára a pravidelne ho informovať o prípadných zmenách.

PP o liečbe

PP je možné vyhotoviť v zmysle Občianskeho zákonníka (kedysi existoval špeciálny [zákon o zmluvách lekárskej starostlivosti](#), dnes sú tieto typy zmlúv súčasťou [Knihy 7](#) Občianskeho zákonníka). PP požívajú rovnaký režim ako aj iné právne úkony. Zákon [neurčuje spôsob zaznamenania](#) vôle, musí však ísť o osobu **staršiu ako 16 rokov spôsobilú na právne úkony v plnom rozsahu**.

V PP je potrebné uviesť meno, priezvisko, dátum a podpísať ho. Odporúča sa notárske potvrdenie, no nie je nevyhnutné. Životné vôle môžu v praxi upravovať aj iné otázky, nielen vo vzťahu k zdravotnej starostlivosti, ale aj finančné či iné osobné záležitosti osoby.

Nemajú určenú **dobu platnosti**. Právna konzultácia ani lekárska konzultácia pri ich vyhotovovaní nie je potrebná. Je vhodné prebrať obsah PP s lekárom a rodinou.

Môže sa stať, že pacient **nie je schopný** vypracovať alebo podpísať písomné PP sám, napr. z dôvodu slabozrakosti alebo motorického postihnutia. Jedným z riešení je tzv. **svedecká výpoveď**. Uvádza sa v nej, že osoba vie, čo je v PP, chápe, čo to pre ňu znamená a súhlasí s ním. Svedeckú výpoveď podpíšu dvaja svedkovia.

Lekár kontroluje PP aj pri osobách s obmedzenou svojprávnosťou. Ak táto neexistuje, liečbu konzultuje lekár so zástupcom alebo príbuznými: manžel/ka, partner/ka, rodina (rodičia, deti, iní príbuzní).

PP o eutanázii

Zákon o ukončení života na požiadanie a asistovanej samovražde (zákon o eutanázii) upravuje možnosť vyhotovenia PP:

- osobami **vo veku 16 a viac rokov**: ak pacient už nie je schopný vyjadriť svoju vôľu, ale predtým, ako sa dostal do tohto stavu, bol považovaný za spôsobilého k „rozumnému zhodnoteniu svojich záujmov“ a písomne vyhotovil žiadosť o ukončenie života, lekár môže žiadosti vyhovieť. Požiadavky náležitej starostlivosti sa uplatňujú *mutatis mutandis*.
- nepľnoletými osobami **od 16 – 18 rokov**: ak pacient konal podľa vyššie uvedeného a i napriek veku je ho možné považovať za schopného primerane v tomto ohľade posúdiť svoje záujmy, lekár môže vyhovieť žiadosti pacienta o ukončenie života alebo asistovanú samovraždu po tom, čo rodič/ia vykonávajúci starostlivosť alebo jeho opatrovník sú zapojení do rozhodovacieho procesu.
- nepľnoletými osobami **medzi 12 – 16 rokov**: a je v danej veci považovaná za spôsobilú „rozumne zhodnotiť svoje záujmy“, lekár môže vyhovieť jeho žiadosti o ukončenie života alebo asistovanú samovraždu, pokiaľ s tým súhlasí rodič/ia vykonávajúci starostlivosť alebo jeho opatrovník.

2.8 Írsko

advance healthcare directive

→ 8. časť zákona o asistovanom rozhodovaní

Legislatíva: [zákon o asistovanom rozhodovaní](#)

PP znamená predbežné vyjadrenie vôle a preferencií týkajúcich sa rozhodnutí o zaobchádzaní s osobou, ak nie je následne spôsobilá vyjadriť sa k okolnostiam a rozhodnúť sa sama. Zákon o asistovanom rozhodovaní vytvára [právny rámec](#) pre osoby majúce záujem vyhláseniami pro futuro rozhodovať o osobných, majetkových a iných záležitostiach (napr. v oblasti zdravotnej starostlivosti) v prípade straty ich spôsobilosti.

V praxi môže **spôsobilá plnoletá osoba** odmietnuť predpísanú alebo pokračujúcu liečbu, aj keď by nevyhnutným dôsledkom takého rozhodnutia bola smrť. Ak pacient z akéhokoľvek dôvodu nie je schopný vyjadriť súhlas alebo nesúhlas, lekár môže zvoliť tzv. „zvyčajné alebo potrebné opatrenia“. Môže tiež konzultovať situáciu s členmi rodiny alebo inými blízkymi osobami, avšak tieto osoby nemajú právo rozhodnúť namiesto pacienta.

Preto si pacient **starší ako 18 rokov** môže vyhotoviť PP (môže obsahovať odmietnutie resuscitácie, podpory životných funkcií) v prítomnosti [dvoch svedkov](#) (obaja dosiahli vek 18 rokov a aspoň jeden z nich nie je najbližším rodinným príslušníkom²⁴). PP **musí obsahovať**:

- meno, dátum narodenia a kontaktné údaje pacienta, jeho podpis a dátum podpisu PP;
- meno, dátum narodenia a kontaktné údaje určeného zástupcu zdravotnej starostlivosti (ak je určený), jeho podpis a dátum, kedy PP podpísal;
- podpisy dvoch svedkov.

Ak pacient nie je schopný PP podpísať a nariadi, aby PP v jeho mene podpísal niekto iný, **môže ho v jeho mene podpísať iná osoba**, ktorá dovŕšila vek 18 rokov a ktorá nie je svedkom. Podpis sa potvrdí svedkami.

V každom prípade musí byť PP **vyhotovené dobrovoľne**. Nútiť osobu vyhotoviť PP alebo falšovať PP sa považuje za [trestný čin](#).

Pacient môže vo svojom PP určiť **zástupcu pre otázky zdravotnej starostlivosti** (*designated healthcare representative*), ktorý musí spĺňať zákonom stanovené požiadavky – musí byť plnoletý, nesmie mať záznam v trestnom registri v súvislosti s trestnými činmi voči osobe vyhotovujúcej PP ani napĺňať iné obmedzenia stanovené v zákone o asistovanom rozhodovaní ([§ 87](#)). Zástupca má za úlohu zabezpečiť vykonanie vôle osoby, pomôcť lekárom pochopiť a interpretovať jej želania uvedené v PP a (ak bol poverený touto právomocou) [rozhodovať v mene pacienta](#) o súhlase alebo nesúhlase s liečbou, vrátane život udržiavajúcej liečby.

Odmietnutie liečby uvedené v PP je záväzné, ak sú splnené tri podmienky:

²⁴ Pozn. Najbližší rodinný príslušník: manžel/manželka, registrovaný partner alebo druh; dieťa, zať alebo nevesta; rodič, nevlastný rodič, svokra alebo svokor; brat, sestra, nevlastný brat, nevlastná sestra, švagor alebo švagrína; starý rodič alebo vnúča; teta alebo strýko, alebo synovec alebo neter.

- osoba v danom okamihu nie je schopná vyjadriť súhlas s liečbou,
- liečba, ktorá sa odmieta, je jasne špecifikovaná v PP,
- okolnosti, za ktorých má byť PP uplatnené, sú jednoznačne určené.

Požiadavka na konkrétnu liečbu nie je právne záväzná, avšak má byť zohľadnená pri rozhodovaní. Ak sa rozhodnú zdravotní pracovníci nevyhovieť, musia zaznamenať svoje dôvody písomne a odovzdať kópiu záznamu zástupcovi do siedmich pracovných dní.

PP je *možné kedykoľvek zrušiť alebo zmeniť*. V praxi sa odporúča informovať blízkych a poskytnúť kópiu PP všeobecnému lekárovi alebo inému ošetrovateľskému lekárovi.

Zdravotníci *musia dodržiavať platné PP, existujú však výnimky*. Napr. ak majú opodstatnené dôvody domnievať sa, že PP je neplatné, alebo ak o ňom nevedia v čase poskytovania starostlivosti. Ak vznikne akákoľvek nejasnosť ohľadne PP, dotknutý zdravotník konzultuje vec so zástupcom alebo ak nie je určený, s rodinou a priateľmi, zároveň požiadava o stanovisko druhého zdravotníka. Ak sa nejasnosť nevyrieši, zdravotník bude konať v prospech zachovania života pacienta. Existuje i osobitné *ustanovenie týkajúce sa tehotných žien*. Ak PP obsahuje odmietnutie liečby, ktoré sa má uplatniť aj v prípade, že je pacientka tehotná, a zdravotnícky pracovník sa domnieva, že odmietnutie liečby by malo škodlivý účinok na nenarodené dieťa, podá na súd²⁵ žiadosť, aby určil, či by sa odmietnutie liečby malo uplatniť alebo nie. Ten zohľadňuje vplyv na nenarodené dieťa, náročnosť zákroku a trvanie liečby, riziko poškodenia života a zdravia a iné relevantné okolnosti.

Žiadne ustanovenie zákona sa nesmie vykladať tak, že ukladá akúkoľvek občianskoprávnú alebo trestnú zodpovednosť zdravotníkovi, ktorý splnil PP alebo vyhovel odmietnutiu liečby. Špecifikovať úpravu PP, usmernenie k zákonu aj vypracovať formuláre, má právo ministerstvo zdravotníctva.

2.9 Litva

Od 30. decembra 2023 je platný zákon o určovaní smrti človeka a kritických stavoch²⁶, ktoré upravuje *právo nezačať resuscitáciu a právo ju ukončiť*. „Resuscitácia nie je potrebné začať, ak:

1. sú prítomné nepochybné znaky smrti (nevratné zastavenie dýchania, posmrtné ochladenie a pod.);
2. pacient vyjadril *písomný nesúhlas* s resuscitáciou a existuje rozhodnutie lekárskeho konzília, že resuscitácia pacienta by bola beznádejná;
3. existuje rozhodnutie lekárskeho konzília, že resuscitácia pacienta by bola beznádejná;
4. resuscitácia predstavuje priamu hrozbu pre život pacienta. Ak existujú pochybnosti o podmienkach uvedených v bodoch 1, 2 a 3, osoba, ktorá stanovila kritický stav pacienta, je povinná začať resuscitáciu.“

²⁵ Pozn. V tomto prípade ide o High Court, bežne odvolací súd, ktorý koná ako druhostupňový v systéme súdnictva, ale vo veľmi vážnych občianskoprávných a trestnoprávných veciach koná ako prvostupňový.

²⁶ Pozn. Podľa zákona sú kritické stavy: stavy, ktoré sú nebezpečné pre ľudský život, charakterizované kritickou úrovňou dýchania, krvného obehu, mozgovej činnosti a ďalších funkcií tela a pri ktorých je potrebné prijať resuscitáciu a iné opatrenia lekárskej pomoci, aby sa zachoval ľudský život.

V Litve sa pri PP odkazuje na práva v Dohovore o ľudských právach a biomedicíne a [zákone o právach pacientov](#).²⁷

2.10 Lotyšsko

Predtým vyjadrená vôľa pacienta je spomenutá v čl. 7 [zákona o právach pacientov](#). Ak pacient nie je schopný vyjadriť svoju vôľu sám, *oprávnená osoba* (zástupca) má právo o ošetrovaní alebo liečbe rozhodnúť, pričom je povinný *vyhovieť predtým vyjadrenej vôli pacienta*. Rozhodnutie za pacienta, ktorý nemá zástupcu, prijíma lekárska rada. V naliehavých prípadoch pri ohrození života lekár v rámci svojej pôsobnosti vykoná neodkladné opatrenia (vrátane invazívnych zákrokov).

Zákon o právach pacientov bol v roku 2024 [novelizovaný](#), okrem iného zakotvil právo pacienta určiť osobu, ktorá nemá právo dostávať informácie o pacientovi alebo prijímať rozhodnutia týkajúce sa lekárskeho ošetrovania pacienta v jeho mene. Zaujímavosťou je, že nemocnice a ambulantné liečebné zariadenia budú musieť vypracovať plán na uplatňovanie práv pacientov, keďže predchádzajúci mechanizmus dodržiavania práv pacientov ľahko podliehal rôznym výkladom. Očakáva sa, že tieto zmeny nadobudnú účinnosť 1. júla 2025.

V praxi sa PP [súvisí s Občianskym zákonníkom](#). Každá osoba s právnou spôsobilosťou je oprávnená vydať plnú moc, ktorou môže byť iná oprávnená osoba súhlasiť alebo odmietnuť lekárske ošetrovanie namiesto pacienta. V tomto prípade nie je potrebné, aby nastal stav, že pacient nemôže sám vyjadriť svoju vôľu. Ide len o to, že pacient zveril vyjadrenie svojej vôle inej osobe. Je nevyhnutné vziať do úvahy, že splnomocnená osoba nesmie prekročiť hranice právomoci, ktorá mu bola zverená, a musí konať na základe pokynov splnomocniteľa.²⁸ Štát *nevedie žiadny register* PP²⁹ dostupný zdravotníckym zariadeniam.³⁰ Záznam v systéme zdravotných informácií sa robí v zmysle zákona len v prípade rozhodovania o darovaní orgánov a buniek po smrti osoby.

²⁷ Pozn. Kancelária Seimas, oddelenie výskumu a analýz vypracovalo analýzu Regulácia práva na odmietnutie zdravotnej starostlivosti alebo lekárskej pomoci v členských štátoch Európskej únie, v ktorej v úvode spomína i úpravu Litvy a okrem uvedených právnych predpisov, nebola iná legislatívna úprava PP spomenutá. Prehľad je dostupný na: https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=75498

²⁸ Pozn. Právo manžela/manželky alebo príbuzných v zákone o právach pacientov rozhodnúť o súhlase so zdravotnou starostlivosťou je povolením na základe osobitného zákona, no podlieha ako všetky splnomocnenia ustanoveniam Občianskeho zákonníka („osoba nesmie porušiť hranice plnej moci, ktorá mu bola zverená, a musí konať najskôr na základe pokynov splnomocniteľa“).

²⁹ Pozn. Neidentifikovateľné osoby, neidentifikovateľné e-maily, hovory alebo správy prostredníctvom telefónu alebo iných komunikačných platforiem nemožno považovať za dostatočné na spoľahlivé zistenie rozhodnutí osoby zastupujúcej pacienta. Viac v Kancelária Seimas, oddelenie výskumu a analýz: Regulácia práva na odmietnutie zdravotnej starostlivosti alebo lekárskej pomoci v členských štátoch Európskej únie https://www.lrs.lt/sip/getFile3?p_fid=75498

³⁰ Pozn. Register by sa mohol vytvoriť v rámci systému elektronického zdravotníctva. V roku 2024 došlo k zmene zákona o právach pacientov, pričom uvedené ešte neupravovali, hoci doplnili právo na včasné informácie a právo na okamžitú informáciu o neočakávanom výsledku liečby. Taktiež tu existuje právo pacienta vylúčiť niekoho z príbuzných alebo mu zakázať prijímať informácie o jeho zdravotnom stave.

2.11 Luxembursko

la directive anticipée

→ čl. 5 zákona o paliatívnej starostlivosti, čiastočne čl. 11 zákon o právach pacientov

Legislatíva: [zákon z 24. júla 2014 týkajúci sa práv a povinností pacienta](#), [zákon zo 16. marca 2009 týkajúci sa paliatívnej starostlivosti](#), [zákon o eutanázii a asistovanej samovražde](#)

Zákon o právach a povinnostiach pacienta neobsahuje porovnateľnú úpravu o PP, ako to je v zákone o paliatívnej starostlivosti:

- Podľa čl. 11 **zákonu o právach a povinnostiach** pacienta platí, že ak pacient nie je schopný dočasne alebo trvalo vyjadriť svoje želanie, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti sa snaží zistiť jeho predpokladané želanie. V súvislosti s jeho preukázaním vyzve dôveryhodnú osobu, ktorá môže byť určená v súlade so zákonom. Môže však vyzvať aj akúkoľvek inú osobu, ktorá by mohla poznať želania pacienta. Ak v prípade zdravotnej pohotovosti pacient nie je schopný rozhodnúť o svojom zdravotnom stave a jeho želania nie sú preukázané, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti môže v záujme pacienta okamžite prijať všetky naliehavé lekárske opatrenia, ktoré si situácia vyžaduje.
- **Zákon o paliatívnej starostlivosti** upravuje inštitút v Kapitole II – Želania osoby na konci života a PP. Aj tu sa v prvom rade lekár snaží zistiť predpokladané želanie pacienta, napr. prostredníctvom dôveryhodnej osoby.

Vláda *pôvodne zvažovala centralizovanú registráciu* PP³¹. Aby sa aktuálne v praxi zabezpečilo, že sa PP bude brať do úvahy, odporúča sa informovať o tom dôveryhodnú osobu, lekára a prípadne aj personál paliatívnej starostlivosti, nemocnice atď.

Na zhotovenie PP sa nevyžaduje žiadna právna konzultácia. Hoci nie je predpísaný formulár, pacient si môže stiahnuť vzor na internete alebo požiadať oň na ministerstve zdravotníctva. Pacient odovzdá kópiu svojmu lekárovi, jedna kópia sa uloží do jeho zdravotnej dokumentácie (napr. v ordinácii lekára), jedna kópia dôveryhodnej osobe, ktorú si vybral, a kópiu môže dať aj inej osobe podľa vlastného výberu. Poplatky za vyhotovenie alebo vloženie PP nie sú. Nevyžaduje sa ani overenie.

PP o eutanázii

V Luxembursku je možná aj eutanázia. Tzv. opatrenia na ukončenie života sú na obdobnom princípe, ibaže je povinnosťou ich registrovať. Ide o vopred podanú žiadosť o eutanáziu v prípade, že sa pacient v neskoršom období svojho života podľa súčasného stavu vedy ocitne v situácii nezvratného bezvedomia a trpí vážnym a nevyliciteľným náhodným alebo patologickým stavom. Opatrenia sa zasielajú Národnej komisii pre hodnotenie uplatňovania zákona o eutanázii a asistovanej samovražde. Možno ich kedykoľvek zmeniť alebo zrušiť. Komisia je povinná požiadať o potvrdenie deklaranta raz za päť rokov odo dňa podania žiadosti o registráciu.

³¹ Pozn. Vychádzame z jedného návrhu zákona predloženého v roku 2023 Ministerstvom zdravotníctva: https://wdocs-pub.chd.lu/docs/compilation/docpa/pdf/5584_Dossier_Complet.pdf

Eutanáziu nemožno vykonať, ak sa lekár na základe krokov, ktoré je povinný urobiť, dozvie o vyjadrení želania pacienta, že si eutanáziu už nepraje. Postup je uvedený v čl. 4 [zákona o eutanázii a asistovanej samovražde](#).

[Plány](#) Ministerstva zdravotníctva Luxemburska na roky 2023 – 2026 predpokladajú aj vytvorenie formulárov PP. PP by mohli byť vytvorené v rôznych formátoch (papier, online: .pdf, QR kód, na stránke [MyGuichet.lu](#) atď.) a v rôznych jazykoch. Cieľom plánov je aj uľahčiť aktualizáciu PP na ukončenie života v Národnej komisii.

2.12 Maďarsko

Legislatíva: [zákon CLIV z roku 1997 o zdravotníctve](#), [nariadenie vlády č. 117/1998 o podrobných pravidlách odmietnutia určitej zdravotnej starostlivosti](#)

Na zhotovenie PP o odmietnutí liečby je v Maďarsku potrebná *forma notárskej zápisnice*³² (§ 22 zákona o zdravotníctve). Notár môže prísť aj za pacientom. Nie je potrebný svedok. PP je možné kedykoľvek zmeniť alebo zrušiť aj bez notára.

PP [môže obsahovať](#):

- *označenie odmietnutých intervencií*, najmä tých na záchranu alebo udržanie života. Život zachraňujúca a udržiavajúca liečba môže byť odmietnutá vtedy, ak podľa súčasného stavu lekárskej vedy pacient trpí vážnou, nevyliciteľnou chorobou, ktorá vedie k smrti v krátkom čase aj pri primeranej lekárskej starostlivosti, alebo ak sa v dôsledku choroby alebo úrazu stane fyzicky neschopným postarať sa o seba alebo jeho bolesť nemožno zmierniť lekársym ošetrením.
- *vymenovanie zástupcu* (dôveryhodnej osoby). Ide o tzv. náhradný subjekt s rozhodovacou právomocou – osoba, ktorú pacient poveril uplatniť v jeho mene právo na súhlas alebo odmietnutie v prípade jeho nerozhodného stavu. Osoba, ktorá nie je uvedená v zákone (napr. priateľ), môže byť tiež menovaná ako zástupca. Môže určiť aj osoby, ktoré nebudú mať právo rozhodovať o liečbe.

Právnická obec [odporúča](#) vopred sa poradiť s lekárom o tom, aké zdravotné situácie môžu nastať v priebehu ochorenia a podrobne určiť zásahy pri zohľadnení stavu osoby. Ohľadne spôsobilosti sa ako [smerodajné](#) považujú ustanovenia Občianskeho zákonníka.

PP môže vyhotoviť len osoba, ktorá má plnú [spôsobilosť na právne úkony](#):

- *dospelý (starší ako 18 rokov alebo starší ako 16 rokov a ženatý)*,
- *nie je v opatrovníctve a*
- *vedomá svojho konania* (nie je v kóme, nie je v bezvedomí atď.).

Kópiu PP môže pacient odovzdať svojmu vybranému praktickému lekárovi, ktorý ju uchováva v zdravotnej dokumentácii. Pacient je povinný informovať poskytovateľa zdravotnej starostlivosti o PP, ak je to možné, pri prijatí do zdravotníckeho zariadenia, najneskôr však pred začatím

³² Pozn. [Notársky poplatok](#) znáša pacient (aktuálne [50–60-tisíc forintov](#), čo je cca 124 – 149 EUR). Výška poplatku závisí od obsahu (dĺžka) PP a koľko práce si jej vyhotovenie vyžaduje od notára.

poskytovania zdravotnej služby, alebo mu poskytne kópiu. Ak si je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti vedomý existencie PP, ale nie je mu k dispozícii a nie je schopný poskytnúť informácie o jeho obsahu, s výnimkou prípadov naliehavej potreby, bezodkladne prijme opatrenia na získanie PP, ak je známe miesto uloženia.

Ošetrojúci lekár je **povinný postupovať** v súlade s PP alebo na základe vyjadrenia v ňom uvedenej osoby (dôveryhodná osoba). Existujú dve výnimky zo záväznosti PP:

- ak život alebo fyzická integrita niekoho iného závisí od zaobchádzania s pacientom,
- ak ide o tehotnú ženu schopnú vynosiť plod.

V prípade nedodržania PP možno vo všetkých ostatných prípadoch podať žalobu.

V prípade odmietnutia život podporujúcich alebo život zachraňujúcich zákrokov (odsek 3) je odmietnutie platné len vtedy, ak **Komisia** zložená z troch lekárov vyšetrila pacienta a urobila jednomyselné písomné vyhlásenie, že pacient prijal svoje rozhodnutie s plným vedomím jeho dôsledkov, okrem toho, ak na tretí deň po takomto vyhlásení lekárska komisia odmietnutie pacienta opakovane deklaruje v prítomnosti dvoch lekárov. Členmi tejto komisie sú ošetrojúci lekár pacienta, jeden atestovaný lekár so špecializáciou v odbore zodpovedajúcem charakteru ochorenia, ktorý sa nepodieľa na liečbe pacienta, a jeden atestovaný psychiater. Ak Komisia nepreukáže platnosť odmietnutia zásahu na udržanie života, pacient a dôveryhodná osoba s rozhodovacou právomocou môžu podať žalobu na súd.

Príloha určuje záväzný obsah [verejnej listiny](#) uvedenej v § 22 ods. 1 – obsahuje aj vyhlásenie, že neposkytnutie starostlivosti, ktorú pacient odmietol, môže spôsobiť vážne alebo trvalé poškodenie jeho zdravotného stavu, alebo značne skrátiť jeho život alebo viesť k jeho smrti. Vzorové vyhlásenie pripravené odborníkmi je voľne prístupné (akokoľvek bude spísané, je na rozhodnutí pacienta). V Maďarsku [neexistuje žiadny oficiálny register](#) PP. Odporúča sa preto kópiu PP odovzdať lekárovi, poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti, rodine alebo blízkym osobám.

2.13 Nemecko

patientenverfügung

→ § 1827 Občiansky zákonník (BGB)

Legislatíva: [Občiansky zákonník](#) (BGB)

Písomným PP môžu pacienti, v prípade svojej neschopnosti, udeliť alebo odmietnuť súhlas so zdravotnou starostlivosťou a vopred stanoviť, ktoré lekárske opatrenia sa majú vykonať alebo nevykonať v konkrétnej situácii (vyšetrenia, liečebné postupy alebo zákroky).

Každá **plnoletá osoba so spôsobilosťou na právne úkony** môže vypracovať aj kedykoľvek odvolať PP. Odporúča sa poradiť sa o jeho obsahu s lekárom alebo inou odbornou osobou. Ak ustanovenia PP zodpovedajú aktuálnej životnej a liečebnej situácii pacienta, sú nimi **viazaní** ošetrojúci lekári aj zdravotnícky personál. Úlohou zástupcu alebo splnomocnenej osoby je zabezpečiť, aby bola pacientova vôľa naplnená, ak o jej existencii vie. Ak PP neexistuje alebo jeho ustanovenia nezodpovedajú aktuálnej životnej či liečebnej situácii, rozhodne zástupca po konzultácii s lekárom na základe predpokladanej

vôle pacienta o ďalšom postupe liečby. Ak sa v prípade obzvlášť závažných rozhodnutí zástupca a ošetrojúci lekár nezhodnú na tom, či to skutočne zodpovedá vôli pacienta, musí zástupca požiadať o súhlas opatrovnícky súd (viac v [§ 1827 BGB](#)). V [§ 1832 BGB](#) sú upravené aj donucovacie lekárske opatrenia, ak sú splnené predpoklady zákona (súhlas opatrovníka/zástupcu a vymedzené okruhy udalostí/stavu osoby) a je daný súhlas opatrovníckeho súdu.

Na vypracovanie individuálneho PP možno použiť [vzor](#) prípadne [online interaktívnu formu](#) a inšpirovať sa brožúrou s konkrétnymi príkladmi spracovanými [Spolkovým ministerstvom spravodlivosti](#). Ministerstvo kladie dôraz na výklad ustanovení Spolkovým súdnym dvorom a na základe týchto rozhodnutí brožúru inovuje. Napr. v prípade hmotnoprávných požiadaviek PP (vychádzajúc z § 1901a BGB a rozhodnutia súdu) podľa rozhodnutia súdu, *má PP priamy záväzný účinok len vtedy*, ak z neho možno vyvodíť *konkrétne rozhodnutia* dotknutej osoby, musí byť teda dostatočne špecifický a nesmie obsahovať všeobecné formulácie.

Čo sa týka [resuscitácie](#), aj toto je potrebné upraviť v PP, iný právny úkon nebude akceptovaný. Je v ňom možné určiť, kedy a v akých situáciách chce pacient resuscitáciu, či dokonca nastaviť časový limit oživovania. V niektorých akútnych prípadoch však môže dôjsť k resuscitácii napriek PP (naliehavosť prípadu, iný lekár, záchranná služba), preto je vhodné, aby o PP vedel väčší okruh zainteresovaných osôb. Stále platí, že [pomoc má vždy prednosť](#), ukončenie resuscitácie môže nastať aj príchodom lekára.

Od 1. januára 2023 je možné PP zaregistrovať v [centrálnej registri](#), ktorý slúži aj na iné právne úkony a opatrenia.

2.14 Portugalsko

Legislatíva: [zákon č. 25/2012 upravujúci predbežné pokyny vo forme závetu a vymenovanie splnomocnenca v oblasti zdravotnej starostlivosti a založenie Národný register závetov \(RENTEV\)](#)

Plnoletá a spôsobilá osoba vopred vyjadrí svoju vedomú, slobodnú a informovanú vôľu, pokiaľ ide o zdravotnú starostlivosť, ktorú chce alebo nechce dostať, v prípade, že z akéhokoľvek dôvodu nemôžete vyjadrí svoju vôľu osobne a samostatne.

PP môže obsahovať ustanovenia, ktoré vyjadrujú *jasnú a jednoznačnú vôľu* zadávateľa, a to neposkytovať umelú podpornú liečbu životných funkcií; neposkytovať márnú, zbytočnú alebo neprimeranú liečbu...; dostávať primeranú paliatívnu starostlivosť...; nepodliehať ošetrovaniu, ktoré je v experimentálnej fáze; alebo povoliť/odmietnuť účasť na vedecko-výskumných programoch alebo klinických skúškach.

Podľa čl. 8 zákona je možné *zmeniť alebo zrušiť* PP *kedykoľvek* rovnakou formou, ako boli vyhotovené. Obdobie platnosti (5 rokov) sa obnovuje vždy, keď sa v nich vykoná zmena. Na mieste je možné zmeniť alebo zrušiť pokyn ústnym vyhlásením do zdravotnej dokumentácie.

Pokiaľ zdravotný pracovník využije čl. 9 zákona (*vyhrada svedomia*) je na poskytovateľovi zabezpečiť súlad PP prijatím vhodných foriem spolupráce s inými zdravotníckymi zariadeniami alebo so spôsobilými zdravotníckymi pracovníkmi.

Národný register závetov (RENTEV) prijíma, registruje, organizuje a aktualizuje informácie o PP, pokiaľ ide o štátnych príslušníkov, cudzincov a osoby bez štátnej príslušnosti s bydliskom v Portugalsku. Registrácia PP v RENTEV prebieha *osobne alebo doporučenou poštou*, pričom v takom prípade musí byť podpis zadávateľa notársky overený. Overený PP a/alebo splnomocnenie na zdravotnú starostlivosť sa pripoja k zdravotnej dokumentácii. Register je aktívny, informuje späť zadávateľov o jednotlivých úkonoch (registrácia, zmena, zrušenie), uplynutí platnosti a umožňuje nahliadnutie do dokumentácie na požiadanie. Registrácia je [bezplatná](#). Zhotovenie podlieha maximálne notárskemu poplatku, ak je PP vykonané na diaľku. Zakaždým, keď niekto nahliadne do dokumentácie (len oprávnená osoba, napr. zdravotník), bude o tom zadávateľ informovaný e-mailom a/alebo SMS.

2.15 Rakúsko

patientenverfügung

→ zákon o predbežnej vôli

Legislatíva: [zákon o predbežnej vôli](#)

Hoci Rakúsko nepristúpilo k Dohovoru o ľudských právach a biomedicíne, PP má upravené v osobitnom zákone. Súhlas pacienta alebo jeho zástupcu je nevyhnutný na poskytnutie zdravotnej starostlivosti, ak nie je potrebné poskytnúť neodkladnú lekársku pomoc. V prípade, že z akéhokoľvek dôvodu nebude možné vyjadriť rozhodnutie ohľadom zdravotnej starostlivosti, môže osoba *vopred formulovať svoju vôľu a vyhotoviť predbežné vyhlásenie o vôli alebo udeliť vybranej osobe dlhodobé poverenie* na zastupovanie v otázkach zdravotnej starostlivosti.

PP môžu mať záväznú alebo nezáväznú právnu silu. PP je *možné (ale nie povinné) zaregistrovať* v registroch, ktoré spravujú Notárska komora alebo Rakúska advokátska asociácia. Zdravotnícke zariadenia v Rakúsku majú prístup k týmto registrovým údajom. V zákone o predbežnej vôli sa uvádza, že informujúci alebo ošetrojúci lekár priloží záznam o PP k zdravotnému spisu. Záznamy o PP sú uložené v rakúskej zdravotnej dátovej systéme ELGA.

PP sa neuplatňuje v prípadoch neodkladnej lekárskej pomoci, ak by zdržanie sa a vyjasňovanie ohrozilo zdravie alebo život pacienta. PP je *považované za neplatné*, ak nebolo vyhotovené slobodne a neomylné, ak obsahuje nezákonné pokyny, ak došlo k významnej zmene v medicínskej vede alebo ak osoba sama zrušila PP. Osoba nemôže použiť predbežné vyhlásenie na obmedzenie povinnosti liečiť sa podľa špecifických právnych predpisov.

§ 8 a § 9 zákona približujú problematiku vplyvu PP na rozhodnutie o zdravotnej starostlivosti:

Hoci PP *nesplňa všetky podmienky zákona, musí byť použitý ako základ* pre určenie vôle pacienta. Na PP sa má pri určovaní vôle pacienta prihliadať o to viac, čím viac splňa požiadavky záväzného PP. Je potrebné vziať do úvahy najmä:

1. rozsah, v akom bol pacient schopný posúdiť stav, na ktorý sa PP vzťahuje, a dôsledky v čase jeho vypracovania,
2. ako konkrétne sú opísané lekárske ošetrenia, ktoré sú predmetom odmietnutia,

3. aké komplexné bolo lekárske vysvetlenie pred založením,
4. rozsah, v akom sa závet odchyľuje od formálnych požiadaviek na záväzný životný závet,
5. ako dávno a ako často sa obnovovalo PP.

PP musí mať *písomnú formu* s uvedením dátumu a musí byť potvrdené advokátom alebo notárom, alebo pracovníkom organizácie zastupujúcej pacienta s právnou kvalifikáciou, alebo pracovníkom organizácie na ochranu práv dospelých s právnou kvalifikáciou. Pacient môže PP *kedykoľvek zmeniť alebo zrušiť*.

Podľa § 7 zákona o predbežnej vôli si PP zachováva záväznosť *po dobu 8 rokov, ak osoba neuviedla kratšiu dobu platnosti*. Následne je potrebné obnoviť toto vyhlásenie, čo si *vyžaduje opätovnú konzultáciu s lekárom*. Po obnovení sa začína počítať nová doba platnosti. Zmena alebo doplnenie PP sa považuje za jeho obnovenie. Ak záväzné PP je zapísané v registri, notár alebo advokát je povinný zaznamenať každú známu aktualizáciu, zmenu alebo doplnenie do registra. Ak osoba nemôže obnoviť svoje záväzné predbežné vyhlásenie kvôli strate schopnosti rozhodovať, vyhlásenie si zachová svoju právnú silu aj po uplynutí lehoty.

2.16 Slovinsko

vnaprej izraženo voljo

→ čl. 32 a nasl. zákona o právach pacientov

Legislatíva: [zákon o právach pacientov](#), [pravidlá o formulároch](#) pre písomné vyhlásenia želaní pacienta

Dospelý pacient, ktorý je schopný rozhodovať sám za seba a dovŕšil 18 rokov, má právo vyhotoviť PP. Vôľa pacienta musí byť zohľadnená v prípade, že trpí vážnym ochorením, ktoré pravdepodobne povedie v krátkom čase k úmrtiu aj napriek primeranej lekárskej starostlivosti alebo liečbe, a ak takáto liečba neponúka žiadnu nádej na vyliečenie, zlepšenie zdravotného stavu alebo zmiernenie utrpenia. Vôľa pacienta musí byť tiež zohľadnená, ak by lekársky zákrok alebo starostlivosť predĺžila jeho život v situácii, keď by choroba alebo úraz spôsobili takú závažnú invaliditu, že by nakoniec stratil fyzickú alebo duševnú schopnosť postarať sa o seba.

V PP môže pacient určiť pokyny a inštrukcie týkajúce sa svojej zdravotnej starostlivosti, ako aj akékoľvek obmedzenia týkajúce sa informácií o jeho zdravotnej dokumentácii a zdravotnom stave. Vyhlásenie je platné *po dobu 5 rokov* a pacient ho môže kedykoľvek odvolať.

PP musí byť zdokumentované na *formulári „Predbežné odmietnutie lekárskej liečby“*. Jednotlivec musí najskôr podpísať vyhlásenie u vybraného lekára, ktorý ho informuje o význame a dôsledkoch takéhoto rozhodnutia, musí byť zanesené na príslušný administratívny úrad, kde sa overí podpis³³, a nakoniec na regionálnu pobočku Zdravotnej poisťovne Slovinska, kde sa vyhlásenie uchováva. Pacient by mal tiež predložiť kópiu vyhlásenia svojmu vybranému lekárovi, aby bola zaradená do jeho zdravotnej dokumentácie.

³³ Pozn. Poplatok za overenie podpisu vo výške 3 EUR hradí deklarant na administratívnej jednotke.

Pravidlá o formulároch pre písomné vyhlásenia želaní pacienta stanovujú minimálne obsahové požiadavky. Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti môžu tlačivá prispôbiť vlastným potrebám (transparentnosť, zrozumiteľnosť a celistvosť). Pravidlá obsahujú 8 príloh:

Príloha 1: Informovaný súhlas s lekárskou starostlivosťou

Príloha 2: Odmietnutie lekárskej starostlivosti po poskytnutí vysvetlenia

Príloha 3: Súhlas s účasťou na lekárskom výskume

Príloha 4: Určenie zástupcu pre zdravotnú starostlivosť pacienta

Príloha 5: Vyhlásenie o vylúčení osôb, ktoré sú zo zákona oprávnené rozhodovať o zdravotnej starostlivosti pacienta

Príloha 6: Predchádzajúce odmietnutie lekárskej starostlivosti

Príloha 7: Súhlas s prítomnosťou iných osôb

Príloha 8: Súhlas alebo zákaz spracúvania osobných údajov na oznamovanie zdravotných informácií

2.17 Španielsko

instrucciones previas

→ čl. 11 zákon č. 41/2002 o základnej úprave autonómie pacienta a práv a povinností v oblasti klinických informácií a dokumentácie (zákon o právach pacientov)

Legislatíva: [zákon o právach pacientov](#), [kráľovský dekrét 124/2007](#), ktorým sa riadi Národný register predchádzajúcich pokynov a zodpovedajúci automatizovaný súbor osobných údajov, zákon o regulácii eutanázie

PP o liečbe

Prostredníctvom PP *dospelá spôsobilá osoba, slobodne a samostatne*, vopred prejavuje svoju vôľu (napr. o starostlivosti a liečbe, konkrétnych lekárskech zákrokoch). PP môže tiež *vymenovať zástupcu*, ktorý bude sprostredkovateľ jeho vôle voči zdravotníckym pracovníkom. PP musí byť v súlade s právnym poriadkom a mať *písomnú formu*.

PP sa vyhotovuje *na dobu neurčitú*, možno ho kedykoľvek odvolať alebo zmeniť (berie sa do úvahy posledné PP). Aby bolo PP platné (v špan. [formalizované](#)), musí sa vykonať jedným z troch spôsobov:

- pred úradníkom registra PP autonómneho spoločenstva³⁴ (ktorý bude neskôr prevedený do národného registra),
- pred notárom,
- pred tromi plnoletými a plne svojprávnymi svedkami. Dvaja z nich nesmú byť s pacientom spájaní príbuzenstvom do tretieho stupňa, manželstvom ani žiadnym profesionálnym či rodinným vzťahom.

Zákon stanovuje, že každá zdravotná služba prijme potrebné opatrenia na zabezpečenie dodržiavania PP. Konzultácia o obsahu PP s lekárom alebo právnikom potrebná nie je. Ministerstvo zdravotníctva [odporúča](#) pacientom porozprávať sa o PP s lekárom a rodinou alebo priateľmi, aby poznali vôľu pacienta.

³⁴ Pozn. Nie v každom autonómnom spoločenstve je názov PP rovnaký; niektoré autonómne komunity si zvolili iný, napr. predbežné pokyny, predbežné prejavy vôle, vyhlásenie živej vôle, predchádzajúci závet a predbežný prejav vôle.

Článok 11 zákona tiež stanovuje vytvorenie *národného registra* s cieľom zabezpečiť účinnosť PP na celom území štátu (bližšie to upravuje kráľovský dekrét 124/2007 z 2. februára, ktorým sa riadi Národný register predchádzajúcich pokynov a zodpovedajúci automatizovaný súbor osobných údajov). [Národný register](#) je úložiskom PP zaslaných [regionálnymi registrami](#) (všetky autonómne komunity majú svoje vlastné predpisy o organizácii a prevádzke svojich autonómnych registrov). Je pričlenený k ministerstvu zdravotníctva, sociálnych služieb a rovnosti prostredníctvom Generálneho riaditeľstva verejného zdravotníctva, kvality a inovácií. Údaje v registri sú dôverné a prístup k nim majú len osoby poverené zdravotnými úradmi po identifikácii, ktoré podliehajú povinnosti mlčanlivosti.

Lekár alebo zdravotnícky tím *nahliadne do registra* v prípadoch, keď sa osoba nachádza v situácii, ktorá jej bráni osobne vyjadriť svoje želania (v prípade schopnosti a možnosti vyjadriť sa, táto vôľa bude prevládať nad tým, čo je napísané v PP). PP prevažuje nad názorom príbuzných. Pacient môže ustanoviť zástupcu, ktorý tam, kde je to vhodné, pomôže interpretovať pokyny z PP.

PP o eutanázii

Zákon 3/2021 z 24. marca o regulácii eutanázie stanovuje, že ak pacient plne nevyužíva svoje schopnosti, ani nemôže dať svoj súhlas slobodne, dobrovoľne a vedome, a žiadať o pomoc pri umieraní, trpí vážnou, nevyliciteľnou chorobou alebo vážnym, chronickým a invalidným stavom za podmienok ustanovených zákonom, pomoc pri umieraní môže byť poskytnutá iba vtedy, ak predtým podpísal a zaregistroval PP (ktoré dostatočne jasne a jednoznačne vôľu špecifikuje). PP sa použije iba vtedy, keď pacient plne nevyužíva svoje schopnosti, ani nemôže dať svoj slobodný, dobrovoľný a vedomý (ne)súhlas.

O [eutanáziu](#) môže požiadať *len štátny občan alebo osoba s pobytom dlhším ako 12 mesiacov*, ktorý je *plnoletý a má plnú spôsobilosť na právne úkony*.

Musí byť v plnom rozsahu informovaný o liečbe, zákrokoch, možnostiach zdravotnej starostlivosti a *podať dve písomné žiadosti s odstupom 15 dní*.

Dokument musí byť *datovaný a podpísaný pacientom* alebo akýmkoľvek iným spôsobom, ktorý umožňuje zaznamenať jeho jednoznačnú vôľu. Dokument musí byť podpísaný *za prítomnosti zdravotníckeho pracovníka, ktorý ho tiež podpíše*. Písomnosť musí byť začlenená do zdravotnej dokumentácie pacienta. Možno ňou tiež požiadať o odklad poskytnutia pomoci pri umieraní.

V prípadoch uvedených v článku 5 ods. 2³⁵ môže žiadosť o pomoc pri umieraní podať zodpovednému lekárovi *iná plnoletá a plne spôsobilá osoba* spolu s PP, ktoré pacient predtým podpísal. V prípade, že žiadosť v mene pacienta nemôže podať iná osoba, žiadosť o eutanáziu môže podať ošetrojúci lekár. V takom prípade je ošetrojúci lekár oprávnený požiadať o prístup k PP prostredníctvom osôb určených zdravotníckym orgánom cez Národný register.

³⁵ Pozn. Zodpovedný lekár potvrdí, že pacient nevyužíva svoje schopnosti v plnom rozsahu a nie je schopný udeliť slobodný, dobrovoľný a vedomý súhlas s podaním žiadosti, a predtým podpísal dokument s PP, pričom v takom prípade môže byť poskytnutie pomoci pri umieraní uľahčené v súlade s ustanoveniami uvedeného dokumentu. V prípade, že bol v tomto dokumente vymenovaný zástupca, bude platným partnerom zodpovedného lekára.

2.18 Taliansko

Disposizioni Anticipate di Trattamento

→ zákon č. 219/2017 o vôli týkajúcej sa zdravotnej starostlivosti (DAT)

Legislatíva: zákon č. 219/2017 o vôli týkajúcej sa zdravotnej starostlivosti ([DAT](#)), [vyhláška o národnej databáze](#)

Zákon umožňuje *talianskym občanom s plnou spôsobilosťou* určiť, akú zdravotnú starostlivosť chcú alebo nechcú dostať v prípade, že už nebudú schopní toto rozhodnutie kvôli chorobe alebo duševnej nespôsobilosti urobiť. PP sa musí vyhotoviť *písomne* (buď ručne alebo vyplnením formuláru), alebo ak fyzický stav osobe neumožňuje písať, je možné vyjadriť PP prostredníctvom *videozáznamu či technologických zariadení* určených pre ľudí s komunikačnými ťažkosťami.

Zákon umožňuje vymenovanie *dôveryhodnej osoby*, ktorá vďaka svojmu postaveniu môže správne interpretovať PP. Túto osobu si zvolí pacient, musí byť plnoletá, schopná porozumieť obsahu a konaniu a byť ochotná zastupovať pacienta. V prípade nezhody lekára s dôveryhodnou osobou je rozhodnutie povinný urobiť súd.

Právna ani lekárska konzultácia na vyhotovenie PP nie je potrebná. Pred vyhotovením je však vhodné získať [adekvátne lekárske informácie](#) o dôsledkoch svojich rozhodnutí týkajúcich sa odmietnutia alebo súhlasu s určitými diagnostickými testami, terapeutickými voľbami a individuálnymi liečebnými postupmi (napr. umelá výživa).

Pokiaľ ide o zodpovednosť lekárov, na jednej strane nemôžu byť stíhaní za zanedbanie starostlivosti o pacienta, ak pacient odmietne liečbu a zomrie. Na druhej strane môžu lekári odmietnuť účasť na takýchto prípadoch na základe výhrady vo svedomí. Prostredníctvom PP týkajúceho sa zdravotnej starostlivosti nie je možné požadovať zákroky v rozpore so zákonom.

Lekár je povinný dodržiavať PP. V opačnom prípade môže čiastočne alebo úplne ignorovať PP iba ak konzultoval vec s dôveryhodnou osobou a PP sa javí ako „zjavne nesúrodé“, nezodpovedá aktuálnemu zdravotnému stavu pacienta a existuje liečba, ktorá nebola v čase registrácie predvídateľná a je schopná ponúknuť konkrétne riešenia na zlepšenie života.

PP je možné oficiálne *zaregistrovať*, napríklad v obci trvalého pobytu alebo u notára (buď verejnou alebo súkromnou listinou a podpisy sa overia notárom, v oboch prípadoch si notár ponechá originál). Ak región reguluje zhromažďovanie a uchovávanie PP, je možné ho ponechať aj v príslušnom zdravotníckom zariadení. V rovnakých formách sú PP kedykoľvek upraviteľné a odvolateľné. Pokiaľ odvolaniu bránia naliehavé dôvody, možno tak urobiť ústnym vyhlásením, ktoré zaznamená lekár za pomoci dvoch svedkov.

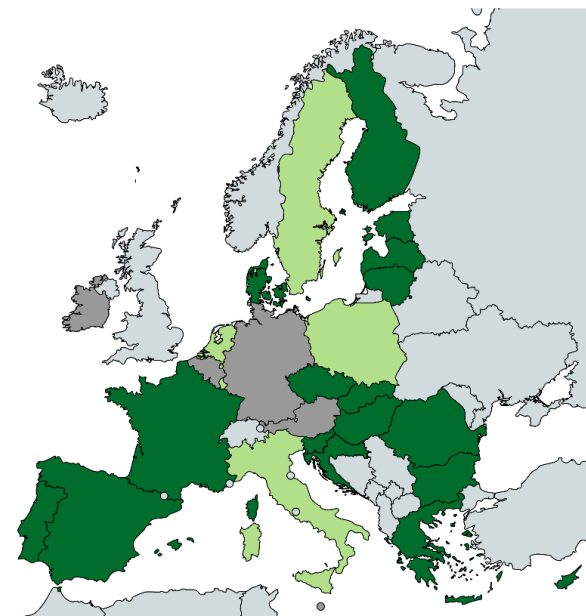
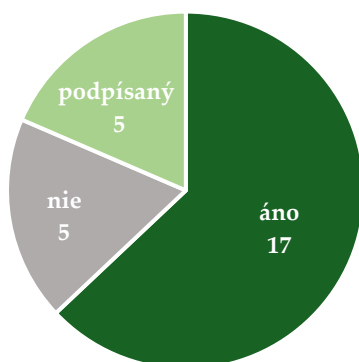
Všetky PP vyhotovené pred notármi, obcami, príslušnými zdravotníckymi zariadeniami a talianskymi konzulátmi v zahraničí sa prenášajú do *národnej databázy* zriadenej na ministerstve zdravotníctva (vyhláška ministerstva z 10. decembra 2019 o národnej databáze). Žiadateľ môže vyjadriť súhlas so zasielaním e-mailového oznámenia o registrácii PP. PP je oslobodené od poplatkov.

3. Záver

Dohovor o ľudských právach a biomedicíne nadobudol platnosť vo väčšine štátov EÚ, čo znamená, že uplatňovanie čl. 9 o predchádzajúcom praní (PP) je v 17 štátoch možné, hoci právne komplikované, ak nie je prijatý iný vnútroštátny právny predpis.

Graf a mapa č. 1: Ratifikácia Dohovoru o ľudských právach

Ratifikácia
Dohovoru o ľudských právach
a biomedicíne

zdroj: vypracovala autorka

3.1 Vnútroštátna legislatíva PP

PP je ukotvené vo vnútroštátnej legislatíve v 16 štátoch EÚ, legitímne uplatňované ale explicitne nezakotvené (alebo len spomenuté) v 8 štátoch EÚ a nezakotvené v 3 štátoch EÚ.

Bežne je súčasťou už existujúceho právneho predpisu týkajúceho sa práv pacientov:

- zákon o právach pacientov: Belgicko, Fínsko, Luxembursko, Slovinsko, Španielsko,
- zákon o zdravotníctve: Dánsko, Francúzsko, Maďarsko,
- zákon o zdravotných službách: Česko;

alebo týkajúceho sa práv a povinností osôb vo všeobecnosti (napr. občiansky zákonník): Estónsko, Holandsko, Írsko, Nemecko.

Mapa č. 2: Štáty s vnútroštátnou reguláciou PP

zdroj: vypracovala autorka

V niektorých štátoch pristúpili k prijatiu **osobitného právneho predpisu**: *Portugalsko, Rakúsko, Taliansko*.

Ak štát uplatňuje eutanáziu, PP o eutanázii sú obvykle upravené osobitne v zákonoch o eutanázii (*Belgicko, Holandsko, Luxembursko, Španielsko*).

3.2 Inštitút PP a postup vyhotovenia

PP je inštitút, ktorý je v každom štáte v podstate rovnaký, ide o vyhlásenia pro futuro, v ktorých pacient uvádza, že si (ne)želá podstúpiť všetky alebo niektoré vyšetrenia, liečbu alebo zákroky v prípadoch, ak by nebol schopný uplatniť svoje práva. Toto vyhlásenie musí byť vždy konkrétne a jednoznačné, všeobecný charakter vyhlásenia sa nepripúšťa.

V prípade štátov, kde je možná aj eutanázia, sú PP týkajúce sa asistovanej samovraždy prísnejšie čo do povinností pacienta, registrácie a/alebo vekového limitu (týmto sa ďalej nezaobráme).

Názov, obsah

Názov PP sa v štátoch EÚ odlišuje, pričom aj definícia sa môže odlišovať v závislosti od obsahu vyhlásenia alebo jeho typu. Bežne sa používa pojem *predchádzajúce (predbežné) pokyny* – *Francúzsko, Írsko, Luxembursko, Portugalsko, Španielsko*; *živá (liečebná) vôľa*: *Dánsko, Holandsko, Nemecko, Rakúsko*; *opred vyslovené pranie (vôľa)*: *Česko, Slovinsko*.

- V niektorých štátoch PP súvisí výlučne alebo prevažne *s odmietnutím nejakej liečby* (tzv. negatívne vyhlásenia), napr. *Belgicko, Dánsko, Maďarsko, Rakúsko, Slovinsko*.
- *Vyhlásenie* súvisiace *so súhlasom s liečbou*, metódami, zákrokmi je možné uplatniť napr. vo *Francúzsku, Nemecku, Portugalsku, Taliansku*.

Oprávnená osoba

Vyhotoviť PP je takmer vždy oprávnená len *plnoletá osoba spôsobilá na právne úkony*. Niekedy nie je jasne definovaná, ustanovenia odkazujú na pojem pacient (následne sa uplatňuje výklad vyplývajúci zo všeobecne upravenej spôsobilosti na právne úkony vyplývajúcej z občianskeho práva).

Forma

Vo všetkých 16 štátoch sa na účinné uplatnenie PP vyžaduje *písomná forma*. Ak nie je možná, niektoré štáty akceptujú inú formu, napr. ústne do zdravotnej dokumentácie (*Fínsko*), alebo cez videozáznam/technologické zariadenia (*Taliansko*). Niektoré štáty vyžadujú, aby písomná forma bola ešte osobitne formalizovaná, napr. vo forme notárskej zápisnice (*Maďarsko*), spísaná na osobitnom formulári (*Slovinsko*) či registrovaná (*Dánsko, Portugalsko*).

Obsahové požiadavky

Požiadavky nie sú vždy určené, prípadne sú len všeobecné so zameraním na zachovanie formálnych náležitostí (datovanie, podpisy). Z obsahu vyberáme:

- **Konkrétnosť**: Obsahové požiadavky z praxe narážajú na zásadu jednoznačnosti a konkrétnosti, ktorá je nevyhnutná na pochopenie PP poskytovateľom zdravotnej

starostlivosti. Akékoľvek všeobecné alebo nejednoznačné vyhlásenie by mohlo spôsobiť výkladové problémy, čo by následne viedlo k neaplikovaniu PP zdravotníkmi. Pri niektorých štátoch si konkrétnosť a špecifikovanie liečby vyžaduje predpis, napr. *Belgicko, Estónsko, Fínsko, Írsko, Nemecko, Portugalsko*.

- **Zákaz niektorých činností:** Najmä v prípade štátov, kde nie je povolená eutanázia, zákonodarca prízvukuje zákaz nábádania na aktívnu eutanáziu alebo usmrtenie, napr. *Česko, Estónsko*, či neohrozenia života a zdravia iných osôb, napr. *Maďarsko*.
- Uplatnenie odmietnutia liečby bude v niektorých štátoch možné bez ohľadu na obsah PP **len v niektorých situáciách**, ako v prípade neodvratnej smrti, závažnej invalidity, vážnych následkov choroby, napr. *Dánsko, Írsko, Maďarsko*.

Overenie podpisu

V niektorých štátoch napr. v *Maďarsku, Rakúsku, Slovinsku, Taliansku* sa vyžaduje overenie podpisu (ak nie je spísané priamo do zdravotnej dokumentácie, tak aj aj v *Česku*; ak sa zhotovuje na diaľku tak aj v *Portugalsku*). Vo väčšine potrebné nie je, uprednostňuje sa však ako riadne vykonaný právny úkon v praxi (*Estónsko*), prípadne sa odporúča (*Holandsko*).

Svedkovia

Pri zhotovovaní sa v niektorých štátoch **vyžaduje** prítomnosť svedkov (napr. *Írsko*; alebo ak je PP zapísané priamo do zdravotnej dokumentácie aj *Česko*). Naopak **nevyžadujú** sa napr. vo *Fínsku* (tu sa len dôrazne odporúčajú), *Maďarsku* alebo *Španielsku* (pokiaľ si pacient zvolí iný spôsob vyhotovenia a nie pred troma svedkami). Svedkovia sú naopak potrební v prípade, ak pacient nie je schopný sám vyhotoviť PP (pozri nižšie).

Poučenie lekárom

Poučenie lekárom (ani právnikom) potrebné obvykle nie je. Bežne sa ale odporúča, aby sa pacient dokázal informovane rozhodnúť (*Holandsko, Luxembursko, Maďarsko, Španielsko, Taliansko*). V *Česku*, ak PP vyhotovuje pacient samostatne (nie do zdravotnej dokumentácie), je poučenie pacienta lekárom nevyhnutnou súčasťou PP. Poučenie je tiež potrebné v *Rakúsku* a v *Slovinsku*. Zdravotník informuje o možných následkoch rozhodnutia v *Belgicku*.

Registrácia

Registrácia **nie je vždy povinná**, bežne postačuje, ak o PP majú vedomosť príbuzní alebo poskytovateľ zdravotnej starostlivosti. Odporúča sa tiež nosiť PP pri sebe. Centrálny register je zriadený v *Dánsku, Fínsku, Francúzsku, Nemecku, Portugalsku, Rakúsku, Slovinsku, Španielsku a Taliansku*. Osobitnou kategóriou je *Estónsko*, ktoré síce umožňuje zaregistrovanie väčšiny lekárskeho úkonov v PP na portáli zdravia, avšak niektoré (napr. resuscitácia) nemôžu byť zatiaľ jeho súčasťou (predpokladaná zmena v roku 2026). Výhodou niektorých databáz je aj **proaktívne informovanie** pacienta o existencii a všetkých zmenách súvisiacich s PP, napr. *Francúzsko, Portugalsko*.

Doba platnosti

V 13 štátoch buď nie je určená, alebo je neobmedzená. V *Rakúsku* sa uplatňuje 8-ročná doba platnosti a v dvoch štátoch (*Portugalsko, Slovinsko*) je PP platné 5 rokov. Následne je potrebné spísať

nové PP alebo ho obnoviť. Zaujímavé je v tejto súvislosti rozhodnutie Ústavného súdu v ČR, ktoré práve spomínanú 5-ročnú dobu platnosti PP zrušilo z dôvodu nesúlady s Dohovorom o ľudských právach a biomedicíne.

Sankcie

Pokiaľ ide o **zodpovednosť** lekárov, lekári nemôžu byť stíhaní za zanedbanie starostlivosti o pacienta, ak pacient odmietne liečbu a zomrie (je to prízvukované napr. v Írsku alebo Taliansku). V Rakúsku je zakázané podmieňovať prístup do zariadení zdravotnej starostlivosti vypracovaním PP alebo jeho nevypracovaním, za čo je možné uloženie vysokej pokuty. Trestné činy týkajúce sa **zhotovovania PP** upravuje Írsko, ide o falšovanie PP alebo nútenie k napísaniu PP.

3.3 Záväznosť PP

Záväznosť

Záväznosť je podmienená nielen formálnymi náležitosťami (ktoré spomíname aj vyššie), no taktiež obsahom a inými okolnosťami spôsobujúcimi uplatniteľnosť PP. Prvou a najdôležitejšou podmienkou je, že v danom okamihu osoba **nie je schopná vyjadriť** súhlas s liečbou alebo ju odmietnuť. Táto podmienka spolu s **zásadou prednosti PP** platí všade. **Okrem požiadaviek a formálnych náležitostí** uvedených v podkapitole 3.2, ktoré musí PP spĺňať, zdravotník bude PP viazaný, ak:

- **neexistuje opodstatnený dôvod** domnievať sa, že **vôľa pacienta sa zmenila alebo že PP nie je platné**, napr. Fínsko, Česko, Dánsko, Slovinsko, Írsko;
- nie sú **pochybnosti o obsahu** PP, napr. Belgicko, Fínsko, Írsko (čo súvisí s požiadavkou konkrétnosti PP) a nastala **predvídateľná situácia** podľa PP, napr. Česko;
- **neexistujú zákonné dôvody, pre ktoré nemožno PP uplatniť** v praxi, napr.:
 - nabáda k aktívnemu spôsobeniu smrti: Česko, Estónsko, Francúzsko;
 - požaduje lekárske neopodstatnenú liečbu: Fínsko;
 - je v rozpore s verejným poriadkom alebo s dobrými mravmi: Portugalsko;
 - zasahuje do práv iných (ohroziť iné osoby: Česko), napr. v prípade tehotných žien: Írsko, Maďarsko;
- sa PP nezdá byť **zjavne nevhodné vzhľadom na zdravotný stav pacienta alebo je s ním v súlade**: Francúzsko, Taliansko.

Hoci vo všeobecnosti môže mať PP prednosť aj pred stavom naliehavosti a inými zákrokmi (napr. Česko), v praxi môžu nastať problémy s aplikáciou PP a teda **nemusí byť záväzná** najmä v **prípadoch neodkladnej lekárskej pomoci**, ak by zdržanie sa a vyjasňovanie PP ohrozilo zdravie alebo život pacienta:

- v prípade životne dôležitej núdze počas času potrebného na úplné posúdenie situácie (Francúzsko);
- v prípade nejasností PP sa odporúča zásah v najlepšom záujme pacienta (Belgicko);
- v niektorých akútnych prípadoch môže dôjsť k resuscitácii napriek PP (odôvodňuje sa to naliehavosťou prípadu, Nemecko).

Záväznosť niektoré právne úpravy ustanovujú s **možnosťou výhrady**:

- **osobnej (výhrada svedomia):** ak zdravotník nechce vykonať PP z dôvodu vlastného presvedčenia (odstúpi pacienta do starostlivosti iného zdravotníka): *Portugalsko, Taliansko*
- **úkonu:** požiadavka na konkrétny zákrok nie je záväzná, ale iba zohľadnená: *Írsko*.

V *Dánsku* je tiež možné **podmieniť záväznosť PP súhlasom** najbližších príbuzných, opatrovníka alebo budúceho zástupcu pacienta.

Ak v *Rakúsku* PP nespĺňa zákonom stanovené požiadavky, musí sa aspoň zohľadniť.

Akékoľvek dôvody nerešpektovania PP, zdravotník zapisuje do zdravotnej dokumentácie (napr. *Belgicko, Česko, Luxembursko*).

V prípade nejasností PP alebo rozporov, prípadne nevykonania PP, je možné sa obrátiť na súd, napr. *Írsko, Maďarsko, Nemecko, Francúzsko*.

3.4 Plná moc na presadzovanie PP a zástupca pacienta

Splnomocnenie na presadzovanie PP

V PP je možné určiť dôveryhodnú osobu alebo splnomocneného zástupcu pre zdravotnú starostlivosť, napr. *Česko, Fínsko, Holandsko, Írsko, Luxembursko, Maďarsko, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Slovinsko*.

Zákony, okrem **predpokladanej plnoletosti a svojprávnosti zástupcu**, bežne nešpecifikujú iné obmedzenia. Výnimkou sú *Írsko a Rakúsko*. V *Írsku* nesmie ísť o osobu so záznamom v trestnom registri (okrem toho tu musí splnomocnenec spĺňať aj iné zákonné povinnosti) a v *Rakúsku* o osobu, ktorá nebola vyňatá z práva rozhodovať o starostlivosti o pacienta – je totiž možné určiť v PP osobu, ktorá naopak nebude mať právo zastupovať pacienta alebo byť informovaná o jeho stave. V *Slovinsku* je možné určiť, že splnomocnenec nebude môcť vykonávať všetky práva týkajúce sa zdravotnej starostlivosti.

Existujú aj **výhrady zastupovania**, napr.:

- v *Česku* nemôže PP za maloletého ani za osobu s obmedzenou svojprávnosťou spísať zákonný zástupca;
- vo *Francúzsku* ak sa na osobu vzťahuje ochranné opatrenie na zastupovanie, takýto zástupca nie je oprávnený vypracovať PP a PP možno vypracovať len so súhlasom sudcu alebo tzv. rodinnej rady, ak bola zriadená.

Splnomocnenie na zhotovenie alebo podpísanie PP

V niektorých štátoch je možné, ak pacient nemôže spísať PP samostatne, požiadať iné osoby, aby tak za pacienta urobili:

- *Francúzsko*: je možné požiadať dvoch svedkov, vrátane dôveryhodnej osoby, aby PP zhotovili; prípadne je možné požiadať lekársky tím, ktorý bude informovať o želaniach dôveryhodnú osobu, rodinu alebo blízkych, následne sa spíšu do PP so súhlasom sudcu (alebo rodinnej rady) a oprávnenie bude súčasťou prílohy k PP;
- *Holandsko*: na spísanie PP budú potrební dvaja svedkovia;

- *Írsko*: PP môže v mene pacienta podpísať osoba, ktorá dovŕšila vek 18 rokov a ktorá nie je svedkom, v prípade ak pacient nie je schopný PP podpísať, je prítomný a nariadi, aby PP v jeho mene podpísal niekto iný a podpis bude potvrdený svedkami.
- *Luxembursko*: Ak autor predbežného pokynu je schopný vyjadriť svoje želanie, ale nie je schopný napísať a podpísať dokument sám, môže požiadať dvoch svedkov, aby potvrdili, že predbežný pokyn je vyjadrením jeho slobodnej a informovanej vôle. Títo svedkovia uvedú svoje meno a spôsobilosť, a ich osvedčenie sa pripojí k predbežnému pokynu.

3.5 PP a resuscitácia (DNR)

DNR je možné upraviť *vo všetkých štátoch s legitimizovanými PP* (do e-systému v *Estónsku* ho však nie je možné zapísať). V *Nemecku* je možné určiť aj časový limit oživovania.

Vykonanie bude závisieť od naliehavosti (výnimka môže byť pri núdzových situáciách, preto záväznosť závisí od vedomosti zdravotníka, že takéto PP existuje). V *Dánsku* však *nepostačuje len svedectvo príbuzných* o existencii PP, je potrebné mať ho k dispozícii (existuje tu tiež osobitné usmernenie pre zdravotníkov v prípade DNR). Keďže *Dánsko* má tiež limitované použitie PP na niektoré situácie (život predlžujúce liečby v závažných stavoch), umožňuje od roku 2023 osobám, ktoré dosiahli vek 60 rokov a sú schopné sa o seba postarať registrovať odmietnutie resuscitácie v prípade zástavy srdca.

Osobitnú úpravu na resuscitáciu má *Litva*, a to právo nezačať resuscitáciu a právo ju ukončiť, keď sú prítomné tzv. nepochybné znaky smrti (nevratné zastavenie dýchania, podchladenie a pod.); pacient písomne resuscitáciu odmietol a existuje rozhodnutie lekárskeho konzília, že resuscitácia pacienta by bola beznádejná.

V *Maďarsku* je podobne DNR možné len, ak je pacient nevyliciteľný.

V praxi, napríklad, ak lekár v *Dánsku* *nemá o výnimke alebo odmietnutí vedomosť*, resuscitácia musí pokračovať, kým sa nepreukáže existencia výnimky alebo odmietnutia resuscitácie, alebo kým lekár nevyhodnotí, že pokusy o resuscitáciu by sa mali zastaviť.

Aj v *Nemecku* platí, že v niektorých akútnych prípadoch môže dôjsť k resuscitácii napriek PP (naliehavosť prípadu, iný lekár, záchranná služba), preto je vhodné, aby o PP vedel väčší okruh zainteresovaných osôb. Stále platí, že pomoc má vždy prednosť, ukončenie resuscitácie môže nastať aj príchodom lekára, ktorý má vedomosť o PP.

Aby nevznikali také situácie, odporúča sa nosiť PP so sebou a jasne konkretizovať okolnosti, za ktorých nechce byť osoba resuscitovaná (*Fínsko*). V *Holandsku* je možné objednať si špeciálny odznak DNR, ktorý naznačí, že osoba nemá o resuscitáciu záujem.

4. Zdroje

1. **Notaire.be:** Les déclarations de volonté anticipées. Dostupné na: <https://www.notaire.be/famille/la-protection-de-mes-proches/les-declarations-de-volonte-anticipees>
2. **FPS Health Belgium.** Dostupné na: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/opinion_41_dnr_web_1.pdf
3. **Mes Vieux Jours:** Déclarations anticipées. Dostupné na: <https://mesvieuxjours.be/citoyens/declarations-anticipees/>
4. **Council of Europe:** Recommendation CM/Rec(2009)11. Dostupné na: <https://rm.coe.int/1680a8e4d0>
5. **Council of Europe:** Convention on Human Rights and Biomedicine. Dostupné na: <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=signatures-by-treaty&treatynum=164>
6. **Solen.sk:** Inštitút predchádzajúceho prania. Dostupné na: <https://www.solen.sk/storage/file/article/f903dbad1527526b79e99aa95e3de57b.pdf>
7. **Právne noviny:** Inštitút predchádzajúceho prania. Dostupné na: <https://www.pravnenoviny.sk/institut-predchadzajuceho-prania>
8. **Medipravník.sk:** Majú Slováci právo na smrť alebo ako sa na eutanáziu pozerá právo? Dostupné na: <https://www.medipravnik.sk/pravne-clanky/maju-slovaci-pravo-na-smrt-alebo-ako-sa-na-eutanaziu-pozera-pravo-286>
9. **Medicínsky závet alebo predchádzajúce pranie.** Dostupné na: <https://www.tvdoktor.sk/video/1080-medicinsky-zavet--alebo-predchadzajuce-pranie-pacienta/>
10. **AOPP.sk:** Charta práv pacientov SR. Dostupné na: https://www.aopp.sk/storage/app/media/stanovy/Charta_prav_pacientov_SR.pdf
11. **E-justice Belgium:** Loi du 22 août 2002 relative aux droits du patient. Dostupné na: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2002082245&table_name=loi
12. **E-justice Belgium:** Loi du 28 mai 2002 relative à l'euthanasie. Dostupné na: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=2002052837&table_name=loi
13. **Moniteur Belge:** Arrêté royal du 27 avril 2007. Dostupné na: https://etaamb.openjustice.be/fr/arrete-royal-du-27-avril-2007_n2007022806.html
14. **FPS Santé Publique:** Euthanasie - Citoyens. Dostupné na: <https://www.health.belgium.be/fr/sante/prenez-soin-de-vous/debut-et-fin-de-vie/euthanasie/euthanasie-citoyens>
15. **Moniteur Belge:** Arrêté royal du 27 avril 2007 (PDF). Dostupné na: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/ar20070427mb_frnl.pdf
16. **Notaire.be:** Les déclarations de volonté anticipées. Dostupné na: <https://www.notaire.be/famille/la-protection-de-mes-proches/les-declarations-de-volonte-anticipees>
17. **FPS Santé Publique:** Formulaire de déclaration d'euthanasie. Dostupné na: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/formulaire_de_declaration_euthanasie.pdf
18. **Euthanasie Declaration:** Informations sur la déclaration d'euthanasie. Dostupné na: <http://www.euthanasideclaration.be/>
19. **FPS Santé Publique:** Comment remplir la déclaration d'euthanasie. Dostupné na: https://www.health.belgium.be/sites/default/files/uploads/fields/fpshealth_theme_file/commentremplirdeclarationeuthanasie.pdf
20. **LEIF:** Declaration anticipée négative. Dostupné na: https://leif.be/data/press-articles/Wilsverklaringen/Declaration_anticipee_negative_03-24.pdf
21. **Lex.bg:** Закони и наредби на България. Dostupné na: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135489147>
22. **Challenging the Law:** Stoyan Stavru – Недееспособността на ФЛ. Dostupné na: <https://www.challengingthelaw.com/wp-content/uploads/2024/07/StoyanStavru-Nedeesposbnostta-na-FL.pdf>
23. **CyLaw:** Νομοθεσία Κύπρου – Άρθρο 3. Dostupné na: https://www.cylaw.org/nomoi/arith/2001_3_031.pdf
24. **CyLaw:** Zákon o ochrane a ochrane práv pacientov z roku 2004. Dostupné na: https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2005_1_1/full.html

25. **Ombudsman of Cyprus:** Eutanázia: Etické a právne dimenzie. Dostupné na: [https://www.ombudsman.gov.cy/ombudsman/ombudsman.nsf/All/F83FCC75529429EBC2258828003A5074/\\$file/omilia.pdf](https://www.ombudsman.gov.cy/ombudsman/ombudsman.nsf/All/F83FCC75529429EBC2258828003A5074/$file/omilia.pdf)
26. Zákon č. 372/2011 Sb. o zdravotných službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-372>
27. Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
28. **ePravo.cz:** Informovaný souhlas pacienta a dříve vyslovená přání. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/informovany-souhlas-pacienta-a-drive-vyslovena-prani-116643.html>
29. **Nemlib.cz:** Brožura Dříve vyslovené přání. Dostupné na: <https://www.nemlib.cz/assets/uploads/2015/05/DVP-brozura-web.pdf>
30. **Umirani.cz:** Dříve vyslovené přání. Dostupné na: <https://www.umirani.cz/rady-a-informace/drive-vyslovene-prani>
31. **Umirani.cz:** Zastupné rozhodování. Dostupné na: <https://www.umirani.cz/rady-a-informace/zastupne-rozhodovani>
32. **Ústavní soud ČR:** Nález. Dostupné na: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2023/1-1594-22-AN.pdf
33. **Právní prostor:** Dříve vyslovené přání – Předem vyslovený nesouhlas s poskytnutím léčby. Dostupné na: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/drive-vyslovene-prani-predem-vysloveny-nesouhlas-s-poskytnutim-lecby>
34. **Ministerstvo zdravotnictví ČR:** Odpověď. Dostupné na: https://mzd.gov.cz/wp-content/uploads/wepub/18504/40250/25_2020_A.pdf
35. Zákon č. 325/2021 Sb. o elektronizaci zdravotnictví. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-325>
36. **Retsinformation.dk:** Lov om behandlingstestamenter (2024). Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1015>
37. **Retsinformation.dk:** Lov om behandlingstestamenter (2018). Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/854>
38. **Sundhedsdatastyrelsen:** Behandlingstestamente. Dostupné na: <https://sundhedsdatastyrelsen.dk/borger/selvbetjening-og-services/behandlingstestamente>
39. **Sundhed.dk:** Livstestamente. Dostupné na: <https://www.sundhed.dk/borger/min-side/mine-registreringer/livstestamente/>
40. **STPS.dk:** Behandlingstestamente 2024. Dostupné na: [https://stps.dk/Media/638527415846903135/Behandlingstestamente_2024_\(2\).pdf](https://stps.dk/Media/638527415846903135/Behandlingstestamente_2024_(2).pdf)
41. **Riigiteataja.ee:** Eesti seadused. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/961235?leiaKehtiv>
42. **Juridica.ee:** Patsienditestament, milleks ja kellele vormid, vormistamine ja rakendamise probleemid. Dostupné na: https://www.juridica.ee/article_full.php?uri=2017_5_patsienditestament_milleks_ja_kellele_vormid_vormista_mine_ja_rakendamise_probleemid
43. **VMH.ee:** Patsiendile teabe andmise kohustus. Dostupné na: https://vmh.ee/public/Patsiendile_teabe_andmise_kohtustus_IHA_3.pdf
44. **ERR.ee:** Patsienditestamenti saab tulevikus teha tervisesüsteemis. Dostupné na: <https://www.err.ee/1609385912/patsienditestamenti-saab-tulevikus-teha-tervisesusteemis>
45. **Finlex.fi:** Laki potilaan tahdosta (1992). Dostupné na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>
46. **Finlex.fi:** Laki potilaan tahdosta (2009). Dostupné na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090298>
47. **Minilex.fi:** Hoitotahto ja hoitotestamentti. Dostupné na: <https://www.minilex.fi/a/hoitotahto-ja-hoitotestamentti>
48. **Kanta.fi:** MyKanta. Dostupné na: <https://www.kanta.fi/en/mykanta>
49. **Eduskunta.fi:** Valtiopäiväasiakirja kk 1216/2013. Dostupné na: <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/sivut/trip.aspx?triptype=ValtiopaivaAsiakirjat&docid=kk+1216/2013>
50. **Lääkäriliitto.fi:** Hoitotahto. Dostupné na: <https://www.laakariliitto.fi/laakarini-etiikka/elaman-loppu/hoitotahto/>

51. **Minilex.fi:** Hoitotahto ja hoitotestamentti. Dostupņe na: <https://www.minilex.fi/a/hoitotahto-ja-hoitotestamentti>
52. **THL.fi:** Elämän loppuvaiheen hoito: Hoitotahto. Dostupņe na: <https://thl.fi/aiheet/ikaantyminen/elaman-loppuvaiheen-hoito/hoitotahto>
53. **Kanta.fi:** Hoitotahto ja elinluovutustahto. Dostupņe na: <https://www.kanta.fi/hoitotahto-ja-elinluovutustahto>
54. **Muistiliitto.fi:** Hoitotahto. Dostupņe na: <https://muistiliitto.fi/apua-ja-tukea/etuudet-ja-oikeudet/hoitotahto/>
55. **Terveyskirjasto.fi:** Dlk00809. Dostupņe na: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00809>
56. **Legifrance.gouv.fr:** Code de la santé publique, section Législation sur le consentement. Dostupņe na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006072665/LEGISCTA000006170993/
57. **Sante.gouv.fr:** Modèle de directives anticipées. Dostupņe na: https://sante.gouv.fr/IMG/pdf/2023_04_modele_directives_anticipees.pdf
58. **Service-public.fr:** Directives anticipées. Dostupņe na: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F32748>
59. **Service-public.fr:** Vos droits en matière de santé. Dostupņe na: <https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F163>
60. **Pergamos.lib.uoa.gr:** Patsienditestament ja vormistamine. Dostupņe na: <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/1779992/file.pdf>
61. **Pemptousia.gr:** Odigie pou dinoun i ogkologiki asthenis telikou stadiou. Dostupņe na: <https://www.pemptousia.gr/2020/12/progenesteres-odigies-pou-dinoun-i-ogkologiki-asthenis-telikou-stadiou/>
62. **OW.gr:** Euthanasia: M ia sizitisi pou den einai oute apli oute xekathari. Dostupņe na: <https://www.ow.gr/living/efthanasia-mia-sizitisi-pou-den-einai-oute-apli-oute-xekathari/>
63. **Wetten.overheid.nl:** Wet betreffende de geneeskundige behandelingsovereenkomst. Dostupņe na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0012410/2021-10-01>
64. **Rijksoverheid.nl:** Wilsverklaring opstellen. Dostupņe na: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/levenseinde-en-euthanasie/vraag-en-antwoord/wilsverklaring-opstellen>
65. **Wetten.overheid.nl:** Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst. Dostupņe na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0007021/2006-02-01>
66. **Wetten.overheid.nl:** Wet van 12 februari 2025. Dostupņe na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005290/2025-02-12/>
67. **Patientenfederatie.nl:** Wilsverklaringen: Waar moet een schriftelijke wilsverklaring aan voldoen. Dostupņe na: <https://www.patientenfederatie.nl/extra/levenseinde/wilsverklaringen-waar-moet-een-schriftelijke-wilsverklaring-aan-voldoen>
68. **NVVE.nl:** Schriftelijke wilsverklaringen. Dostupņe na: <https://www.nvve.nl/informatie/wilsverklaringen/schriftelijke-wilsverklaringen/>
69. **Hrcak.srce.hr:** Patsienditestament. Dostupņe na: <https://hrcak.srce.hr/26839>
70. **CKT.ie:** Understanding advance healthcare directives. Dostupņe na: <https://www.ckt.ie/news/understanding-advance-healthcare-directives-ensuring-medical-wishes-are-respected/>
71. **Citizensinformation.ie:** Assisted Decision Making Act. Dostupņe na: <https://www.citizensinformation.ie/en/health/legal-matters-and-health/assisted-decision-making-act/>
72. **E-seimas.lrs.lt:** Lietuvos įstatymai. Dostupņe na: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.31932>
73. **E-seimas.lrs.lt:** Lietuvos įstatymai. Dostupņe na: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.37504/asr>
74. **Visaginoligonine.lt:** Paciento teisės ir pareigos. Dostupņe na: <https://www.visaginoligonine.lt/index.php/pacientams/paciento-teises-ir-pareigos>
75. **Likumi.lv:** Pacientu tiesību likums. Dostupņe na: <https://likumi.lv/ta/id/203008-pacientu-tiesibu-likums>
76. **LVportals.lv:** Pacientiēm noteiktas plašākas tiesības. Dostupņe na: <https://lvportals.lv/skaidrojumi/365611-pacientiēm-noteiktas-plasakas-tiesibas-iesaistities-sava-arstesana-ieviesti-ari-jauni-pacientu-pienakumi-2024>
77. **LVportals.lv:** Pacienta pilnvarojuma regulējums. Dostupņe na: <https://lvportals.lv/e-konsultacijas/12923-pacienta-pilnvarojuma-regulejums-2017>
78. **Likumi.lv:** Civillikums. Dostupņe na: <https://likumi.lv/ta/id/225418-civillikums>

79. **Legilux.public.lu**: Loi du 24 juillet 2014. Dostupné na: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2014/07/24/n2/jo>
80. **Legilux.public.lu**: Loi du 16 mars 2009. Dostupné na: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2009/03/16/n1/jo>
81. **Mediateursante.public.lu**: 10e anniversaire. Dostupné na: https://mediateursante.public.lu/content/dam/mediateur_sante/images/10-anniversaire/nys-lux-bel-final.pdf
82. **Gouvernement.lu**: Volonté de fin de vie. Dostupné na: <https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2019/03-mars/Brochure-volonte-fin-vie-FR.pdf>
83. **Legilux.public.lu**: Loi du 16 mars 2009. Dostupné na: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2009/03/16/n2/jo>
84. **Mfsva.gouvernement.lu**: Plan national fin de vie et soins palliatifs 2023-2026. Dostupné na: <https://mfsva.gouvernement.lu/dam-assets/publications/plan-strategie/fin-de-vie-soins-palliatifs/plan-national-fin-de-vie-et-soins-palliatifs-2023-2026-low.pdf>
85. **Njt.hu**: 1997. évi CLIV. Törvény az egészségügyről. Dostupné na: <https://njt.hu/jogszabaly/1997-154-00-00>
86. **Njt.hu**: 117/1998. (VI. 16.) Korm. Rendelet egyes egészségügyi ellátások visszautasításának részletes szabályairól. Dostupné na: <https://njt.hu/jogszabaly/1998-117-20-22>
87. **Mkot.hu**: Életvégi döntések és előzetes egészségügyi rendelkezések. Dostupné na: <https://mkot.hu/eleivegi-dontesek-az-elozetes-egeszsegugyi-rendelkezes/>
88. **Wmn.hu**: Életvégi döntések, haldoklás és egészségügyi jogok. Dostupné na: <https://wmn.hu/ugy/64266-eleivegi-dontesek-haldoklas-egeszsegugyi-jogok>
89. **Researchgate.net**: Beteg önrendelkezéshez való jogának törvényi tartalma. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/373697569_beteg_onrendelkezéshez_valo_joganak_torvenyi_tartalma_es_megjelenese_a_biroi_gyakorlatban
90. **Tasz.hu**: Életvégi döntések és orvosi kezelés visszautasítása. Dostupné na: <https://tasz.hu/tudastar/eleivegi-dontesek-orvosi-kezeles-visszautasitasa/>
91. **Aok.pt.e.hu**: Nyilatkozat minta előzetes EÜe Rendelkezéshez. Dostupné na: https://aok.pt.e.hu/docs/csaladorv/file/NYILATKOZATMINTA_Elo%cc%8bzetes_EÜe_Rendelkeze%cc%81shez.pdf
92. **Szaccikkadatbazis.hu**: Dostupné na: <https://szaccikkadatbazis.hu/doc/6794734>
93. **Gmsmalta.com**: Advance Care Planning. Dostupné na: <https://gmsmalta.com/wp-content/uploads/2024/04/Advance-Care-Planning.pdf>
94. **Gesetze-im-internet.de**: Bürgerliches Gesetzbuch. Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/>
95. **Gesetze-im-internet.de**: § 1832 BGB. Dostupné na: https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/_1832.html
96. **BMJ.de**: Patientenverfügung Textbausteine. Dostupné na: https://www.bmj.de/SharedDocs/Downloads/DE/Formular/Patientenverfuegung_Textbausteine_pdf.pdf?__blob=publicationFile
97. **Verbraucherzentrale.de**: Patientenverfügung Online. Dostupné na: <https://www.verbraucherzentrale.de/patientenverfuegung-online>
98. **BMJ.de**: Patientenverfügung. Dostupné na: https://www.bmj.de/DE/themen/vorsorge_betreuungsrecht/patientenverfuegung/patientenverfuegung_node.html
99. **Meinepatientenverfuegung.de**: Reanimation. Dostupné na: <https://www.meinepatientenverfuegung.de/ratgeber/medizinische-hintergruende/reanimation-wiederbelebung/>
100. **LFV-SH.de**: Stellungnahme zur Reanimation trotz Patientenverfügung. Dostupné na: https://www.lfv-sh.de/fileadmin/download/Facharbeit/5_PSNV-Medizin-Fitness/Download_First_Responder/20190115_Stellungnahme_zur_Reanimation_trotz_Patientenverfuegung_Jan_2019.pdf
101. **Vorsorgeregister.de**: Dostupné na: <https://www.vorsorgeregister.de/>
102. **Paragrafbezznieczulenia.pl**: Oświadczenia pro futuro – dylemat prawa i medycyny. Dostupné na: <https://paragrafbezznieczulenia.pl/oswiadczenia-pro-futuro-dylemat-prawa-i-medycyny/>
103. **Sn.pl**: Orzecznictwo. Dostupné na: <https://www.sn.pl/sites/orzecznictwo/orzeczenia1/iii%20ck%20155-05-1.pdf>
104. **Bip.brpo.pl**: Oświadczenia pro futuro – wolność pacjenta. Dostupné na: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/o%C5%9Bwiadczenia-pro-futuro-wolno%C5%9B%C4%87-pacjenta-mo%C5%BClwo%C5%9B%C4%87-decydowania-jak-b%C4%99dzie-wygl%C4%85da%C4%87-proces-leczenia>

105. **Rocznikiadministracjiiprawa:** Wola pacjenta wobec interwencji medycznej – oświadczenie pro futuro. Dostupné na: <https://rocznikiadministracjiiprawa.publisherspanel.com/article/126005/pl>
106. **Bip.brpo.pl:** RPO uregulować możliwość wyrażenia woli pacjenta. Dostupné na: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-uregulowac-mozliwosc-wyrazenia-woli-pacjenta-na-przyszlosc>
107. **Diariodarepublica.pt.** Dostupné na: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/lei/2012-116052>
108. **Servicos.min-saude.pt:** Rentev Form. Dostupné na: https://servicos.min-saude.pt/utente/Repo/feeds/files/Rentev_form_v0.5.pdf
109. **Gov.pt:** Registar o testamento vital. Dostupné na: <https://www2.gov.pt/servicos/registar-o-testamento-vital>
110. **Ris.bka.gv.at:** Bundesnormen. Dostupné na: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20004723>
111. **Legislatie.just.ro:** Detalii Document. Dostupné na: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/41483>
112. **Pisrs.si:** Pregled Predpisa ZAKO4281. Dostupné na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO4281>
113. **Pisrs.si:** Pregled Predpisa PRAV9074. Dostupné na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV9074>
114. **Pisrs.si:** Pregled Predpisa ZAKO1419. Dostupné na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO1419>
115. **Boe.es:** BOE-A-2002-22188. Dostupné na: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2002-22188>
116. **Boe.es:** BOE-A-2007-3160. Dostupné na: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2007-3160>
117. **Boe.es:** BOE-A-2007-17205. Dostupné na: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2007-17205
118. **Sanidad.gob.es:** Preguntas Frecuentes. Dostupné na: <https://www.sanidad.gob.es/areas/profesionesSanitarias/rnip/docs/preguntasFrecuentes.pdf>
119. **Sanidad.gob.es:** Profesiones Sanitarias RNIP. Dostupné na: <https://www.sanidad.gob.es/areas/profesionesSanitarias/rnip/home.htm>
120. **Sanidad.gob.es:** Registros Autonómicos de Instrucciones Previas. Dostupné na: https://www.sanidad.gob.es/areas/profesionesSanitarias/rnip/docs/Registros_Autonomicos_de_Instrucciones_Previas.pdf
121. **Boe.es:** BOE-A-2021-4628. Dostupné na: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2021-4628
122. **Normattiva.it:** Decreto Ministero Salute 2019-12-10. Dostupné na: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:ministero.salute:decreto:2019-12-10;168!vig=>
123. **Salute.gov.it:** Dettaglio Contenuti DAT. Dostupné na: <https://www.salute.gov.it/portale/dat/dettaglioContenutiDat.jsp?lingua=italiano&id=4954&area=dat&menu=vuoto>
124. **Challengingthelaw.com:** Biopravo a Sluchaiat Englaro. Dostupné na: <https://www.challengingthelaw.com/biopravo/sluchaiat-englaro/>
125. **EK:** Odpoveď pána Reyndersa v mene Európskej komisie. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2022-000358-ASW_SK.html
126. **Epravo.cz:** Informovaný souhlas pacienta a dříve vyslovená přání. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/informovany-souhlas-pacienta-a-drive-vyslovena-prani-116643.html>
127. **MAŠKOVÁ, D.:** Právní aspekty a specifika odmítnutí zdravotních služeb pacientem. Dostupné na: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/183136/150058404.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
128. **Laciaková, L., Kováč, P. Moravanský, N.:** Predchádzajúce pranie a pranie nebyť resuscitovaný v právnom poriadku Slovenskej republiky. Dostupné na: <https://www.solen.sk/storage/file/article/f903dbad1527526b79e99aa95e3de57b.pdf>
129. **Health.gov.mt:** Patients' Right to Self Determination and Advance Directives. Dostupné na: https://health.gov.mt/wp-content/uploads/2024/05/13patients_right_to_self_determination_and_advance_directives.pdf
130. **ECPRD Request No. 4032:** Requirements and Costs for Establishing Living Wills. Dostupné po prihlásení v internej databáze: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/423129>

Všetky zdroje sú aktuálne k dňu zverejnenia materiálu

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
[https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/
materialy/pm](https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm)

Parlamentný inštitút
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
pi@nrsr.sk
www.nrsr.sk

